

Mus. Th.

1284

Ms. No. 1284.

4⁰

Germany

<36632303810012

S

<36632303810012

Bayer. Staatsbibliothek

33

Opusculū Russices

per q̄breuissimum: de Gregoriana et
figuratiua atq̄ cōtrapuncto simplici / vna cum exemplis idoneis /
per cōmode tractans: omnibus cantu oblectantibus vtile ac neces-
sarium: per Simonem Brabantinū de Quercu cantorem Ducum
Mediolanenē. confectum.

Tetrastichon

Quem sacra Castalio delectat Musica phoebo:
Et teneros dulci reddere voce modos:
Hunc legat. et suau cantabit blandius Orpheo.
Insanas poterit ducere et ipse feras.

Impressum Landshut

1518.

In laudem Musices Petri Eba- libis Philocali Epigramma.

Amphionis opus. Lini studiūq; honorum:

Et dulces modulos quisquis amare cupit.

Ad nostrum flectat (presens quē chartula monstrat)

Archetipum mentem: diiudicetq; notas.

Musica quandoquidē claro descendit Olimpo.

Angelicus dulces personas ordo modos.

Hanc veteres tanq; gemmas coluere Poete.

Hanc Socrates didicit: scripsit et inde senex:

Mouit et ille dei diuino carmine primum:

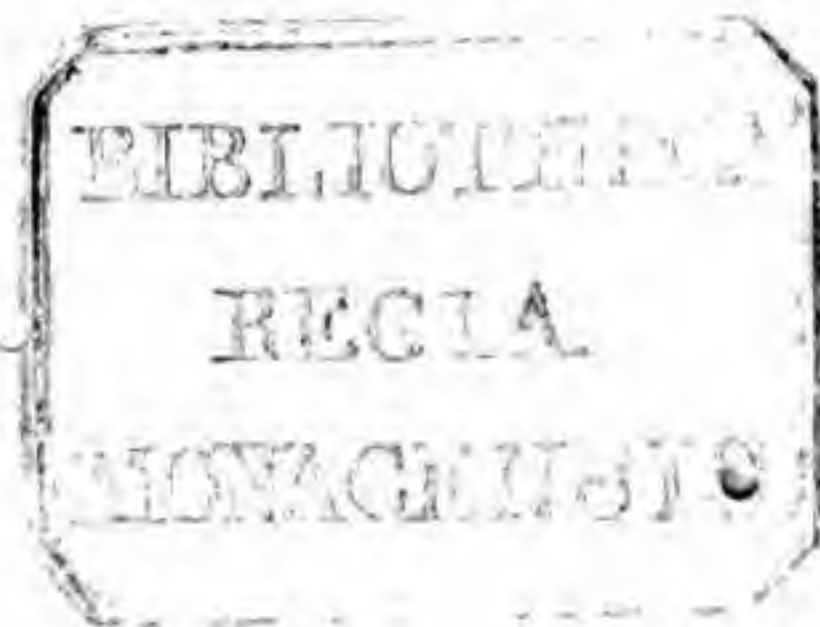
Qui cecinit David. mystica sacra puer.

Organa sic resonant psalmis permixta iocundis.

Alter: atq; vices Musica blanda suas.

Hec tenuem lector: credo aspernabere chartam:

Ere quidem modico venditur illa nimis.

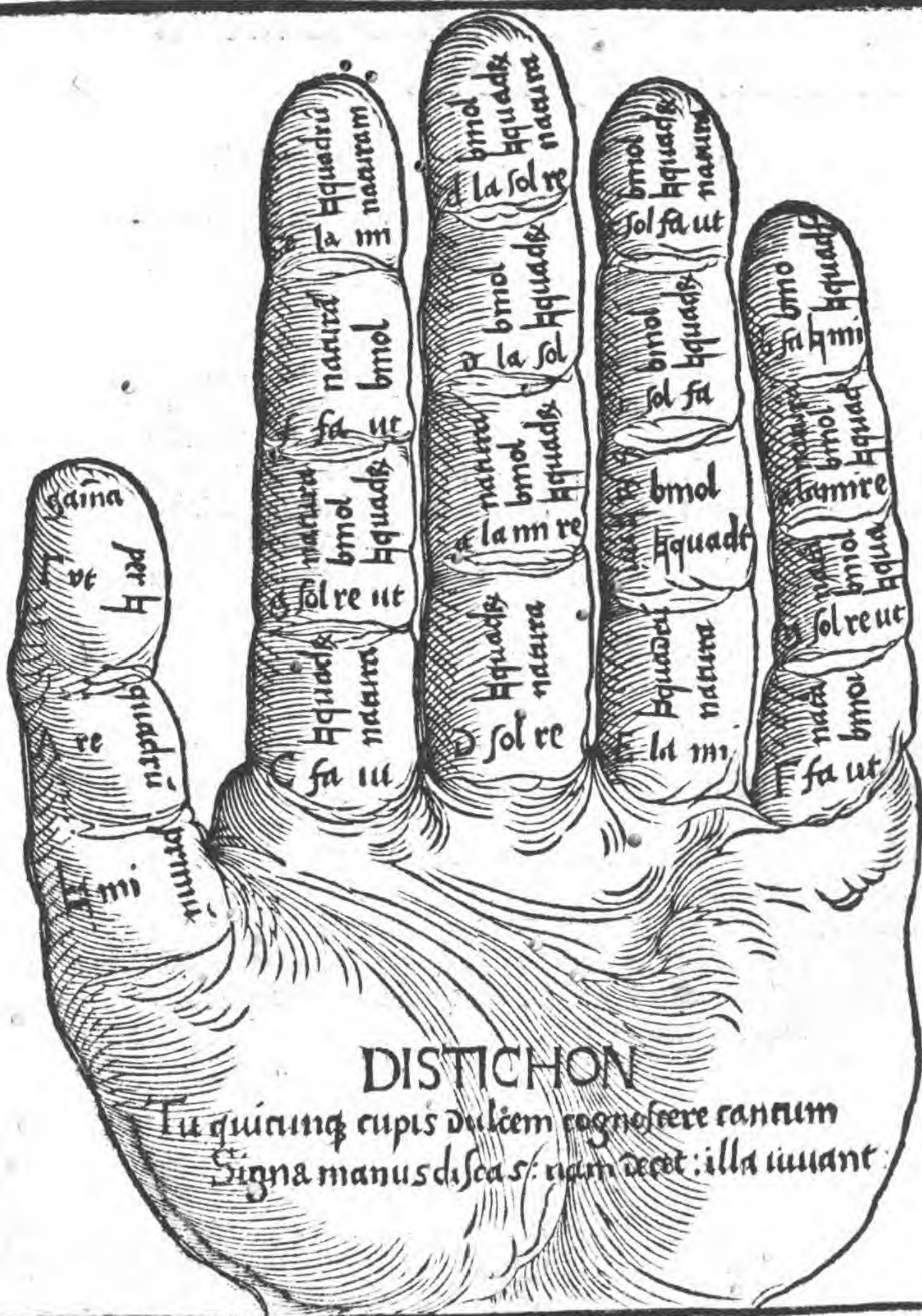

Ad illustres Duces Mediolanenses suosq3 auditores Simonis Braban tini de Quercu. Epistola.

Consideranti mihi (Splendidissimi duces) quid ob nonnullorum
auditorum meorum opportunitate ederem / ad hancce puinciam
suscipiendam / occurrunt partim celsitudines vestre: quo in publicū
darem vtrancq3 Musicen: nō hortantes modo: verumetiā familiari
quodā iure precipiētes: ne meū omnino sudorē defraudarē: partim
etiam mei (quos erudio) auditores quorū quidem prece / pedē licet
remouere minime. nec immerito. Quum enī tempestate nostra: nihil
prestantius efficere quis poterit: q̄ se ita omnibus rebus gerere / vt
alter potius: q̄ sibi ipsi natus esse censeat: sordidi esset animi et illi
beralis: sibi ipsi sapere tñ: nec ad alios (cum id semp liceat) virtutis
semen transferre: p̄pterea vtrāq3 illam Musicen: haud paruo labo
re cōportatam: imprimere curauī. quā Myseus dulcissimā mortai
libus asseruit / que curas abigit: clementiam suadet: et ad leniendos
affectus plurimū valet. Ad ea itaq3 studia me solum accomodaui /
qui practice inesse viderent. Explicauīq3 magis frugifera / nō multo
labirinto / canone equidē breui. Sapite ergo et hunc thesauriolum
tantillo nummo venalem vobis redimite. Eritis (mihi credite) exi
guo tempis curriculo / ad cantum dinoscendū apprime prompti.
Neq3 elubratūnculā nostrā subsannātes / timendi sunt: quia caligi
ne pressi / quod equum est: discernere nequeunt. Proinde vos oro:
hortorq3: quum frui ocio dabit: hec nostra vulgata: ac p me cōfecta
in vnamq3 formulam redacta / diligentius repetere non pigritemini
quas meas primitias precibus vestris emittere placuit. Valēte vos
optimi duces / et me (vt fecistis) fouete: vos quoq3 auditores studio
ssimi itidē. Ex Mediolana Kalē. Martias. Anno minori Mōno
supra Millesimū quingentesimū.

A ū

• **Eclaper quadrum.**

De Clauibus

Præmissis: longis amfractibus

E sepositis: omnis namq; de cantandi modo futura est ratio: ante definire placet. Nam omnis (vt Cicero refert) que a ratione suscipit de aliqua re institutio: a diffinitione perfici debet: vt intelligat quid id sit: de quo disputet. Musica scientia est canendi modum indicans: q; apud grecos antiquitus tante fuit venerationis: vt idem Musici: et vates: et sapientes iudicarent. Cuius scientie cum se imperitum Themistocles confessus esset indoctior (vt ait Marcus Tullius) habitus est.

De Clauibus

Claues in manus craticula sunt viginti. Putare hmi et eo q; occulta/incognitaq; referat: puta: voces: cantus: et tonos. Est tñ inter eas aliquid discriminis. Nam prime septem graues sunt. Voces enim quas designant grauius sonant: grossiori itaq; forma depingi solent: uere hoc pacto. A. B. C. D. E. f. G. Alie vero septem sequentes: acute dicuntur ratione vocum/quibus cum ponuntur: que predictis vocibus sunt acutiores. figuraq; ideo scribuntur minori. vt. a. b. c. d. e. f. g. ceteræ quoque: supacute siue excellentes vocitantur. Nam voces earum/ceteris multum in acumine antecellunt. Et hee littere geminatis scribuntur litteris: vt. aa. bb. cc. dd. ee. Clauis Put ideo in principio est posita/ vt p eam primus cantus quadratus grauis dinoscere. Vel ideo. q; musica primo a grecis est adinuenta: ab eisdemq; olim canonice conseruata. Alie littere septem latine sunt ad designandum Musica a latinis esse translata: necnon ab eisdem regulariter reseruata.

Clauium: alie sunt graues: q; grauius ac remisse sonant. Putare hmi: cfaut. Alie finales: q; omnis tam figuralis/q; planus cantus regulariter habet determinari hisce quatuor clauibus: vt Dsolre. Clami ffaut. et Gsolreut. Alie affinales: aut acute/q; cantus transpositus solmisatōe/his clauibus tribus habet desinere. vt alamire. bfa hmi et csolfaut. Secundo dicuntur acute: sua namq; voce graues superare contendunt. Alie supacute: eo q; voce sua acutas superant.

De Vocibus

Voces p quas sepius repetitas. omnis pgremit cantus: sex esse clare constat. ut. re. mi. fa. sol. la. quarum quælibet/septies in manu reperit cum septem sunt cantus reformationes: quemadmodum scala latina indi-

Musica
quid.

Themis-
todes

Viginti
claves.

Musica a
grecis in-
uenta: a la-
tinis trans-
lata.

Claves
gra.
finales.
Affinales

Acute.
Supacu.

Voces
sex.

De Tono et Semitonio

eat: e quibus due mutuo combinata tonum constituent: scilicet. ut. re. re. mi.
fa. sol. sol. la. abique mi. et fa. ascendendo vel descendendo.

¶ Tonus est vox greca/dicta a tonando: hec est fortiter sonando Tonus
respectu semitonij. Nam greci tonon: dicunt sonum. Exemplum de Tono. quid.

¶ Alie vero due note simul coniuncte Semitonium constituent: siue ascende-
rint siue descenderint videlicet mi cum fa. et e contrario. Dicitur autem Semi- Quid se
tonium a semis semi: quod est imperfectum: et non a semis semissis: quia tonus in mitonium
equales partes non diuidit. hoc est in duo Semitonia maiora: sed in
Semitonium maius et minus. Exemplum de Semitonij.

p naturam grauem.

p ♮ quadrum acutum

p b mol graue

¶ Semitonium vero est duplex. Maius videlicet et minus. Illud causatur Duplex
inter fa et mi: ut prius recessit/siue sit in cantu ♮ quadrati: naturali aut Semito
bmollari. put quod tres sunt cantus in genere: et septem in specie: ut infra nunc.
Hoc vero videlicet Semitonium minus/est cum fingit de tono Semito
nium/ut hic. taleque signum apponi consuetum est X quod appellatur
Dyesis: et istud Semitonium minus propter eius suauitatem inuentus est. Dyesis.
Exemplum

Discantus

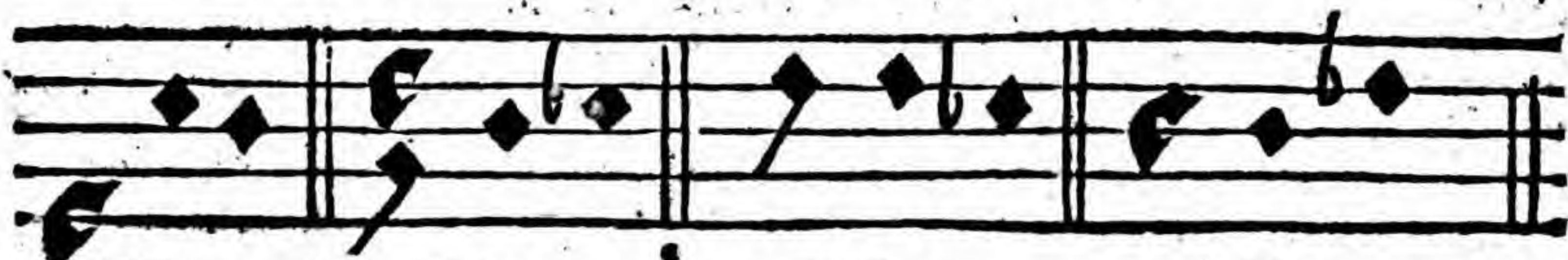
Tenor

Bassus

Altus

¶ Dictum fuit superius/ quod semper de Tono Semitonium fingi potest
Nam quod perfectum est/imperficari potest. Sic etiam de Semitono fingit De semi
tonus/ad euitandum diapenthen minorem: fa videlicet contra minam tonio to
quod imperfectum est/perficari potest. Exemplum. n' fingit

De Cantibus

Discantus

Tenor

Bassus

Altus

¶ Nota triplicem esse cantū: h duralem: naturalem et bmollarem: fm
q tres sunt cantus pprietates: videlicet h quadrum: natura: et bmol vt
infra dicemus.

¶ h quadralis. est qui durū et asperum facit
sonum: ratione littere et soni.

Tres can Tres sunt cantus in
tus in gñe genere videlicet.

¶ bmollaris / est qui mollem ac lenē facit sonum: etiam ratione littere et soni.

¶ Naturalis vero: q durū et mollē sonū facit
sed partim a h qdrali: ptim vero a bmollari.

¶ Acut⁹ bmollaris incipit in ffaut. et desinit in dolasol.

¶ Grauis bmollaris incipit in ffaut: et desinit in dlasolre.

Cantus se Septē sūt
ptē in spe cantus in
cie specie:

¶ Acut⁹ naturalis incipit in csolfaut: et finit in alamire.

¶ Grauis naturalis incipit in cfaut. et finit in alamire.

¶ Supacut⁹ h qdralis incipit in gsolreut: et finit in Eela

¶ Acut⁹ h qdralis incipit in gsolreut: et finit in Elami.

¶ Grauis h qdralis incipit in T ut: et finit in Elami.

Exempla horum patent per ordinem.

Grauis

Acutus

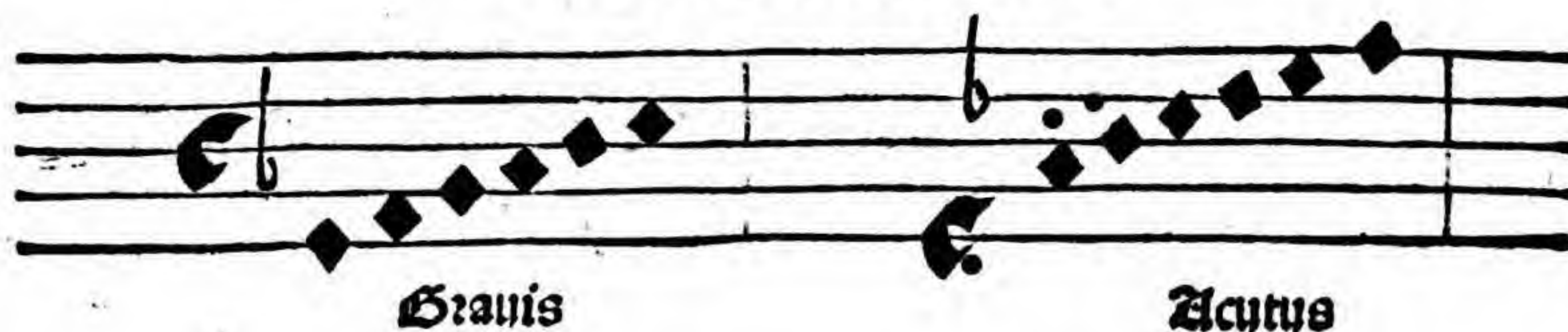
Superacutus

Grauis

Acutus

De Mutatione

De Mutationibus

¶ Mutatio est vnius/ciusdemq; vocis in vna ⁊ eadem claue varia Mutatio
tio. Dicitur aut notanter in vna et eadem claue ⁊c. qm vox vni^a cla quid.
uis/haud potest mutari in alterius clauis vocem: quia ut: quod est
cfaut nequit mutari in ut: q est cfolfaut: qm diuersas habent clauis
hoc etiā pacto in bfa hmi nulla fit mutatio: neq; in sua octaua/ean
dem ob causa.

¶ Mutatio nunq; fieri debet nisi eo in loco: ascendendo vel descen Mutatio
dendo/ad hoc compellente necessitudine: ne fiat per plura / qd fieri nō fit nisi
potest per pauciora. necessita.

¶ Non licet assiduo vocem in vocē mutare: sed fit saltus sine mu
tatione de nota ad notam: quēadmodū in diapente contingit. maio
ri: hoc est quinta perfecta: ab ffaut ad cfolfaut: vel ab elami ad bfa
hmi/et sic consequenter.

¶ Illud etiā est animaduertendū/q Autores nostri pauci vteban Autores
tur mutationibus: eo q quēlibet cantum appellabāt naturalem: et nostri.
sex voces habebant/aut notas: moderni tñ plures addiderunt can
tus: et ppter huiusmodi notarū pluralitatem .b. rotundus est ad
inuentum. Et hoc ppter cantus mollitiem. Et .b. quadrum ppter
duriciem cantus.

¶ Neq; hoc est ptermittendū: vt qñ in bfa hmi canit fa. tñc in octa Nota
ua sua/etiā cantari debet fa: alioquin depderet octaua pfecta. Dia
pason maior ⁊ quinta pfecta Diapenthe maior ppterea Diapason
maior: ⁊ Diapenthe maior pargute om̃a inte Musice species sonāt.

¶ Cur vero b mol sit inuentū: hac figurali sequēti pclare ostendit. B mol q
re inuentū

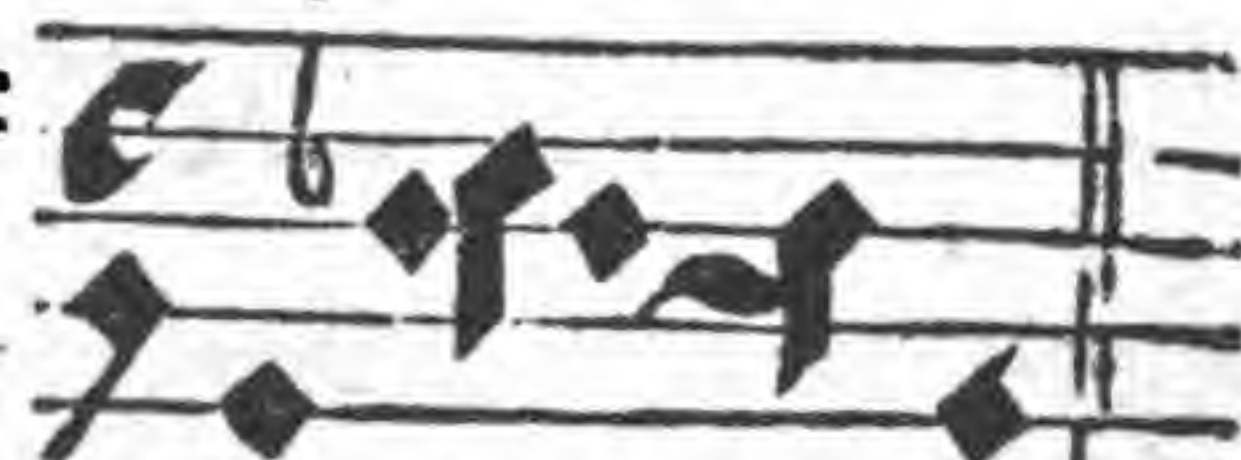
De Mutatione

Tritonū vt bic

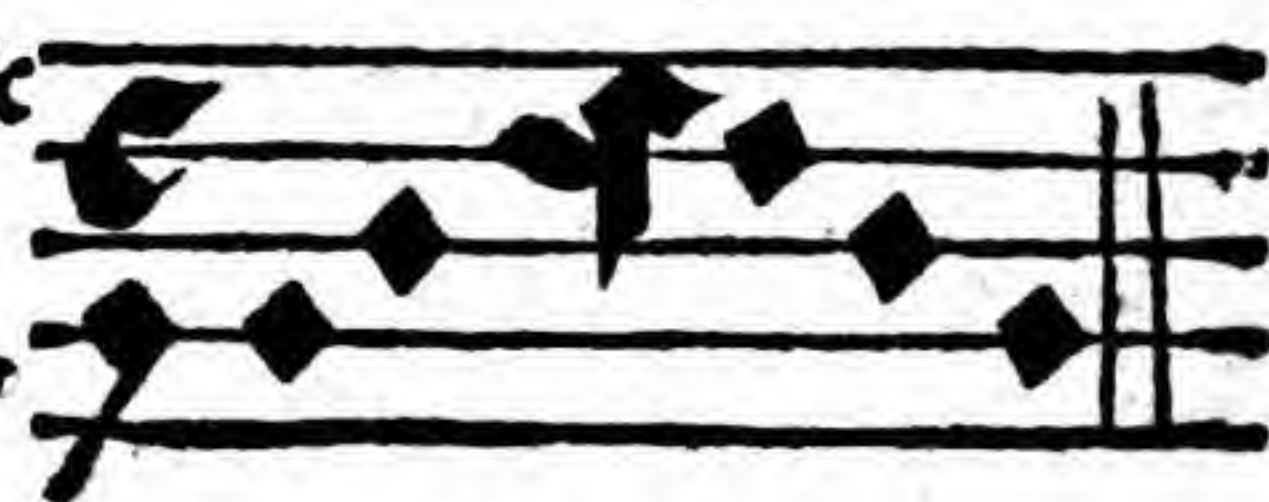
Tritonus

Suauitatē vt bic

Suauitas

Mutationē vt bic

Mutatio

Mobilitatē vt bic

Mobilitas

¶ Quere precū est latere neminē. b. h. esse duplex: puta bfa h mi: et Bmo in dicū bfa. bmo. 7 h mi. h quadru ad litterarū discrimē. pleriqz tñ ascēsu Se asserentes: 7 quidē inepte dicūt: bmo ideo dici quod molle cantat: mitoniz quanqz ascēsu Semitonū facit: 7 molle canit: tñ descēsu dure canit facit: i de tur/tonūqz pstituit: et p cōsequens 7c. Sed dicū bmo/a mobilitate scēsu tonū nam moueri potest 7 ordinari/quocūqz in loco: in lineis aut in spacijs/fm cantoris exigentiā. Dicūt quoqz nōnulli h durum: qsi dure h quodz canit. Verū in ascēsu: facit etem tonū. Sed descēsu molle canit: p vñ dicū. pter semitonū. Dicū aut h quadru ad differentiā bmollis. Nā si equaliter essent formate: dubitaret an cantaret fa aut mi. Sed h qdrum istud: ita cōter hanc ordinari puenit: nisi esset necesse ppter dissonantiā fa cōtra mi/in psonantijs pfectis 7c. Et hoc/ cū cantus

De Adutazione

est b mollaris. etiā non sunt ibidem nisi due note: videlicet fa et mī: et sic non ordinatur cōmuniter.

¶ Has autem quattuor regulas nouissime e scala latina extractas Regulas breuibus accipe.

¶ Regula prima: quādo cūq; ascendit ex cantu **B** quadrali in natu-
ralcm: semp tūc post la sequit fa. Si vero descendit e cantu natura-
li in **B** quadralē: sic mi p naturā vertendū est in la p **B** quadru. Et
re in sol: et ut in fa.

Exemplum

De h quadrali graue/in naturalem grauem post la:fa:

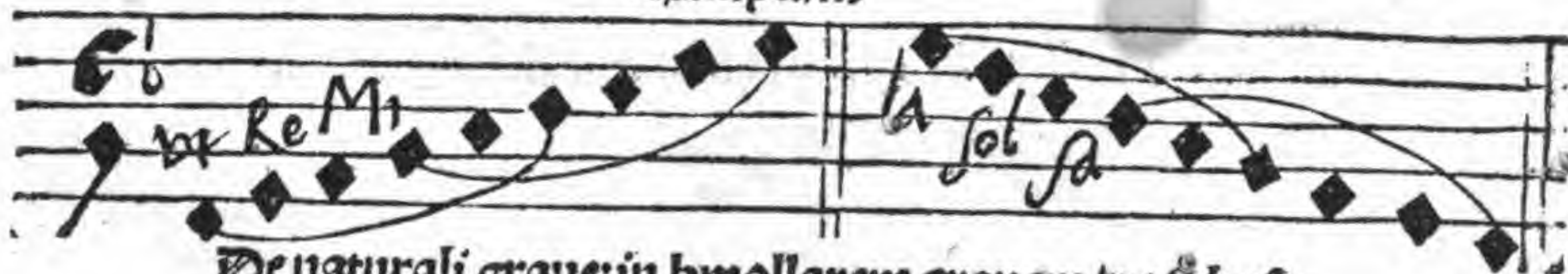
De \square quadrali acuto: in naturalem acutum post la: fa.

De \square quadrati superacuto: in naturalem irregularem.

¶ Regula altera: quādo cūq; ascendit de cantu naturali in b molla: Regula
re sic etiā post la: fa sequit̃. At vō cū descendit e b mollari in natura: secunda.
lem sic mi p b mol/ mutandū est in la p naturā/ & re in sol: et ut in fa.

Exemplum

De naturali graue: in b-mollarem grauem/post la:fa.

De Mutatione

De naturali acuto in bmo llarem acutum/post la fa.

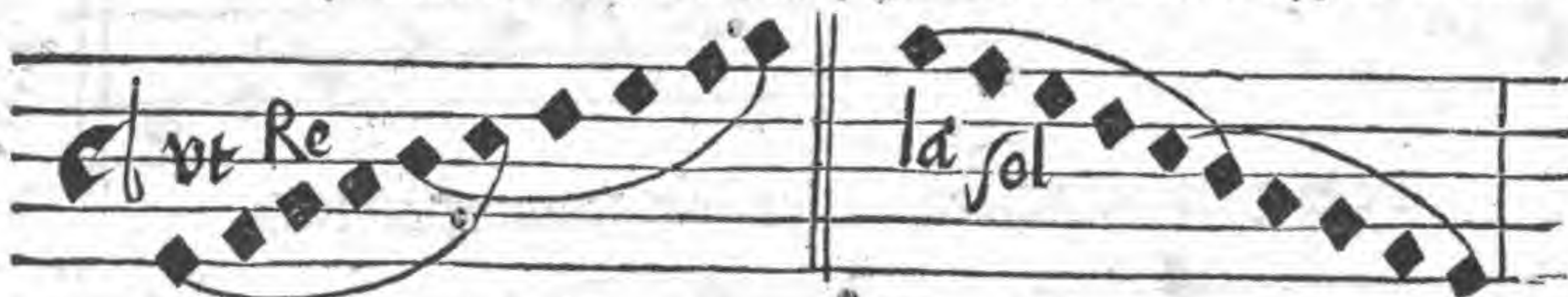
Regula
tertia

¶ Regula penultima. Quando cūq; ascenditur e cantu naturali in quadralem: sic semp post la sequit̃ mi. Si vero descendit̃: de naturalī in naturalem: tūc per quadru mutandū est in la per naturā et ut in sol.

Exemplum.

De naturali graue: in quadralem acutum/post la mi.

Regula
quarta

¶ Regula vltima. Qñcūq; ascenditur ex cantu bmo llari in naturalem: sic quoq; post la sequitur mi. Si vero descenditur de naturali in bmo llarē: sic re p naturā in la mutandū est per bmo ll: et ut in sol.

Exemplum

De bmo llari irregulari: in naturalem grauem.

De bmo llari graue: in naturale acutum.

De bmollari acuto: in naturalem irregularem.

¶ Modus iste obseruandus venit in omni musica: siue figurata siue Vna musica plana: q: in omni instrumento / vna est Musica: q:uis ito vtamur no sica i omi tulis instrumentis: tñ vtunt eadem specieru musicaliu distatia: puta instrumens Tonoru. Semitonoru: et per alia interualla et. ideo Musica no so to. lum continet in ut: re: mi: fa: sol: la: Sed in omni instrumento.

¶ Item inter quattuor notarū distantia: semp Semitonium ordinari debet: nisi ultra ascenderit seu descenderit: et hoc ad euitandū tritonum / specie falsam: put refert Joannes de Muris: ppter turpē suū spēs falsa sonum: illa vitanda est species.

Exemplū vbi Semitonium ordinat inter distantia quattuor notar. Joannes de Muris.

Exemplum vbi Semitonium ordinat in quinque notas.

¶ Non oportet istis in locis ordinari Semitonium inter quattuor notarum distantia: sed inter quinque notas. nam ultra quattuor ascendit: si quis tñ ordinare vellet inter quattuor. ad voluntatē cantos nō sic causa licite quis posset.

¶ Hoc summopere spectandus est: quod inter quattuor aut quinque lineis duo semp fa indigere videremur: ascensu seu descensu. Et quando cūq: duo ista fa: distant abinuicem / per quattuor notas: tunc semper post la sequitur fa. Si vō per quinque. tunc sequitur mi post la.

Exemplum

B iii

De Mutatione

Post la fa

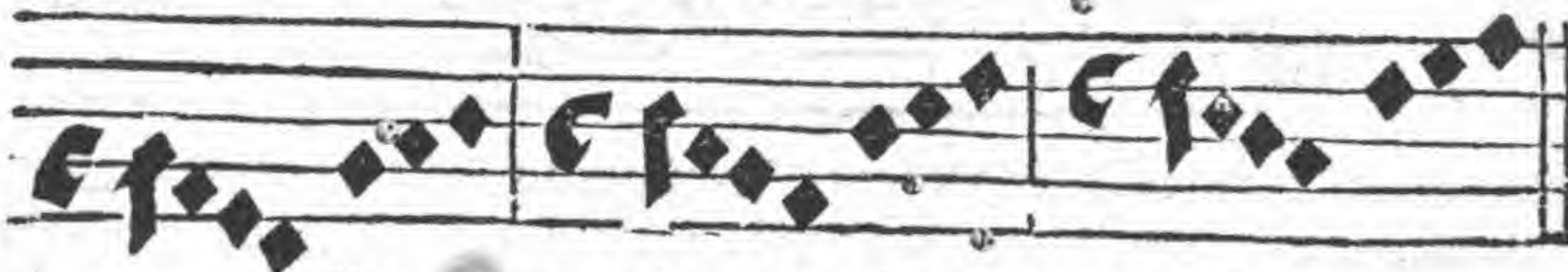
Post la mi

Tres claues signate. ¶ Nota viginti sunt claues: vt diximus superius. Et quibus tres si gnate dicunt: vt sunt: ffaut: csolfaut et b mol. Licet alibi tres claues addiderit: videlicet cfaut in spacio: g sol reut in linea et dola sol. De his tñ nihil penitus referimus. Redeo nũc ad p̄dictas tres claues/qua rum due ordinantur diuersis in lineis/et nunq̃ in spacijs: videlicet ffaut et csolfaut. ffaut format sic in cantu plano 3 f f: Et in cantu gurato hoc pacto 8. vel sic.): Et in istis clauibus p̄muniter canit fa. Sed csolfaut in cantu plano hoc modo formari p̄suevit c. Et in b mol clauis cantu figurato sic. E.

uis mobilis. ¶ Alia est clauis mobilis: vt b mol. b. et potest ordinari in diuersis Irregularibus lineis et spacijs: et p̄ hanc clauẽ Musica irregularis ordinat: et in ip̄a ris musica cantat fa. siue sit in linea/siue in spaciõ. Exemplũ de clauis ffaut.

Exemplum de clauis csolfaut.

Exemplum de clauis mobili videlicet b mol

¶ Ex his cõsiderandũ/qd̄ fa p̄ quas cũq̃ claues ordinari potest. p̄ distantia q̃e tuor aut quinq̃ notarũ: et nunq̃ alio mō cõtinuãdo. q̃ Musica esset falsa. nisi p̄ aliq̃s notas singulares: p̄ vnã aut p̄ duas: et nō absq̃ ratione. Exemplũ.

De Modis

Sequitur nunc de Modis.

¶ **Modus**/nostro in pposito: est harmonie modulatio: et intēsiue **Modus** et remissiue/recta quedam cognitio/dictus a moderādo: qz p ipm quid. cant⁹ moderat: quorum sunt quindecim apud modernos/tam vsis modi qm̄ ratos/q̄ inusitados atqz phibitos vt patebit infra. Interualluz vō decim est soni acuti/semiacuti/grauiqz distantia. Vel dicit id qd̄ omittit Interuallū ab vna nota in aliā: ascēdendo seu descendēdo / p saltū videlicet ab lum quid ut in la. a re in sol. 7c. Et fm̄ illam diffinitionē interualli/ **Unisonus** **Unison⁹** nō est modus: sed alioz modozū fundamentū. Primus enī modus nō mod⁹. vel species/ in ordine specierū **Musi-** caliū dicit vox siue **unisonus**: que est vnius 7 eiusdē vocis iteratio: 7 fit qm̄ eadem vox sepius repetitur in eadem linea: vel in eodem spacio. Et dicitur **unisonus**: ab vno et sonus vt hic

Unisonus.

¶ **Quid** tonus sit: et **Semitoniū** satis abunde superius de **Tono** ac **Tonus** **Semitonio** declarauimus. Id tñ addo qz tonus species est: nō tñ p sonantia: et interuallum duarū notarū inuicem plene sonantiuz: vt si iungas has voces: ut re: re mi: sol la.

¶ **Semitoniū** species nō psonantia: et etiā duarū notarū intercape **Semiton-** do: et dulcedo est cantus totius. Sine eo enī cantus insuauis est. **nium.**

¶ **Dytonus** species: 7 cōsonantia/ tri- um notarum interuallum: dicit⁹ a dia quod est duo: 7 tonos: duos namqz p cise tonos continet.

Dytonus

¶ **Semidytonus** species 7 psonātia triū notarū etiā interuallū haberi cen semus a semis quod imperfectum di- citur: 7 dytonus quasi imperfectus dy tonus/ eo qz et tono/ semitoniocqz cō- stat.

Tertia perfecta

Semidy- tonus.

Tertia imperfecta

De Modis

Tritonus

¶ De Tritono /que neq; est species: neq; consonantia: dictum est vber-
tim in capite: vbi dicitur quod huiusmodi quattuor de causis sit inuentus

Diateffaron.

¶ Diatessaron. species et consonantia
et etiā quattuor notarū interuallum a
dia quod est de et tessaron quattuor
fit em̄ de vna in quartā: duos vero in-
cludit tonos: vnuq; Semitonium tres
habent species.

Diatessaron

Diapente maior:

¶ Diapente maior /species/ et conso-
nantia. Interuallūq; est quinque nota-
rum: a dia qd̄ est de: et penta quinque
eo quod fit de vna in quintam tresq;
tonos includit: et vnu semitonium du-
as species continens.

Quinta perfecta

Diapente minor.

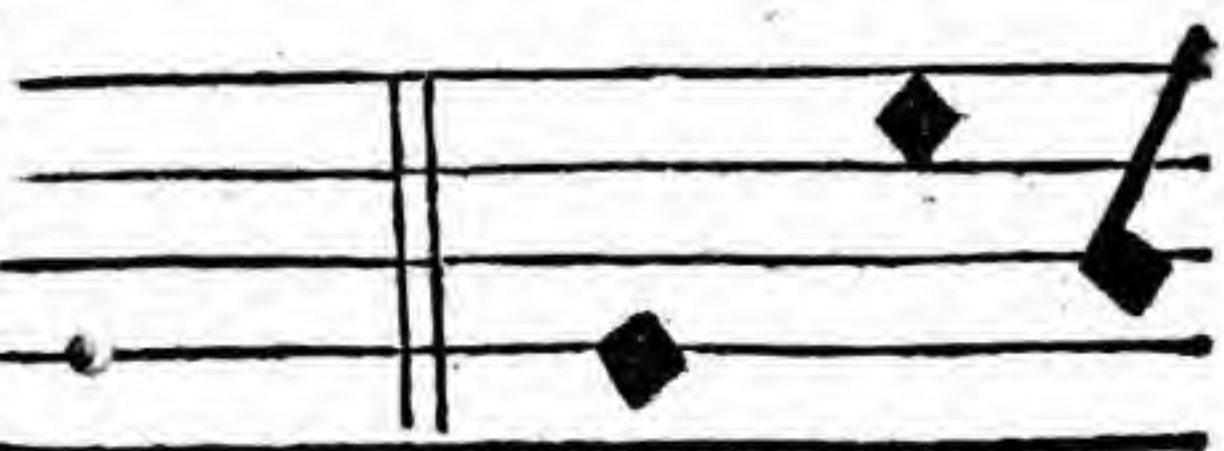
¶ Diapente minor /species/ nō con-
sonantia: et quinque notarū quod est
interuallum: duos continens tonos/
duosq; semitonia: duas similiter speci-
es habens.

Quinta imperfecta

Hexadē maior.

¶ Hexadē maior /species/ et conso-
nantia: et est interuallum sex notarum
et cōtinet tonos quattuor: vnuq; se-
mitonium: vnam habet speciem.

Sexta perfecta

Hexadē minor.

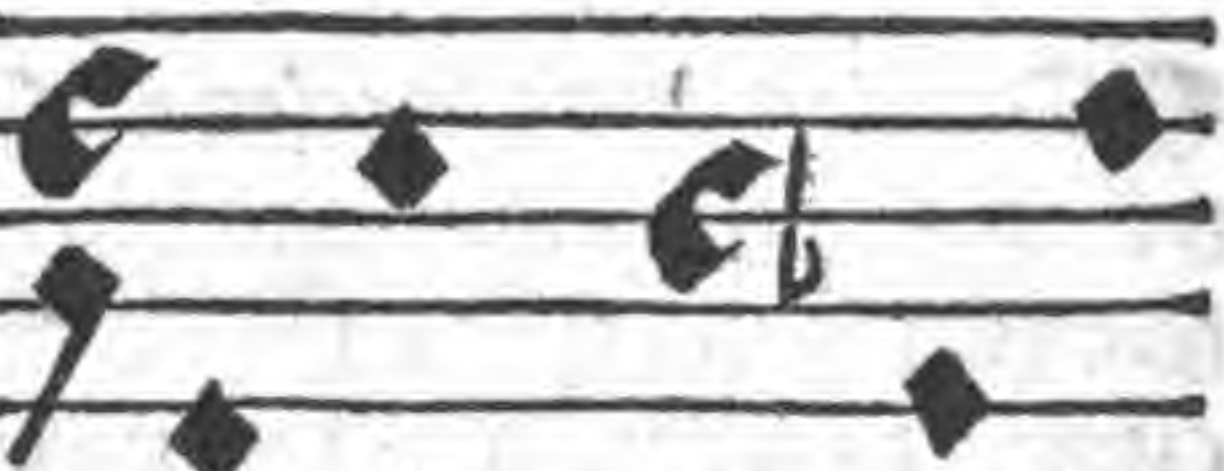
¶ Hexadē minor /species/ et conso-
nantia: et est interuallum sex notarū
tres tonos cōtinens: duosq; Semito-
nia.

Sexta imperfecta

Heptadē maior.

¶ Heptadē maior /species/ nō con-
sonantia: et est interuallum septem no-
tarum: et quinque tonos p̄tinet et vnu
Semitonium.

Septima perfecta

De Tonis

¶ Heptaden minor/species/nō consonantia interuallum septem notarū quoq; dicitur: quattuor tonos continet: duoq; semitonia.

Heptade minor.

Septima imperfecta

¶ Diapason maior/species/2 consonantia: 2 interuallum octo notarū a dia q; est de: 2 pan: qd est totū: Et sonsonus/ eo quod includit om̄s species Musicales quinq; tonos ptinet cum duobus Semitonijs. Et causat semp a qualibet clauē vel littera ad consimilem: duas habet species/vnā regularem/aliā vero irregularem.

Diapason maior.

¶ Diapason minor/species nō cōsonantia: 2 est etiā interuallum octo notarū/2 fit a clauē h̄mi. in b̄fa h̄mi cum ibi dicitur fa/2 inclusive quattuor tonos ptinet et tria semitonia/a semi: quod est imperfectum 2c.

Diapason minor.

Octaua imperfecta.

¶ Debent aut̄ huiusmodi nomina videlicet Diatessaron: Diapente: et Diapason scribi per i litterā: 2 nō per γ grecū: quia dicunt a dia qd est de. Et nō a dia qd est duo: vt supra visum est. Et tantū de speciebus Musicalibus.

De Tonis

¶ Tonus est certa regula: fm quā dicimur in alicuius cant⁹ regularis cognitionē. Et duplex est. Autenticus videlicet 2 plagalis/qui sunt principaliores vel maiores: p quos alij minus principaliores vel minores: vt. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. iudicentur.

¶ Dicunt autem Autenti: q; auctoritatem ascendendi maiorē habent ceteris. Plagales vero ideo/ q; plus descendendi priorib⁹ auctoritatem habent.

¶ Tonus autē Autenticus est attendendus penes supremā/2 altiorē totius cantus notam. Plagales vero/penes inferiores seu infimam notam cantus totius presumitur.

¶ Autentici toni p̄prietas est: quod licite ascēdere potest: supra notam

Ton⁹ qd

Duplex

Ton⁹ Au

tenticus.

Plagalis

De Tonis

Proprie • tam suam finalem per octavam: vsq; ad perfectiōem suam. Si ultra
tas Autem ascenderit: tunc fm quosdam tonus irregularis dicitur / precipue in
tici cantu gregoziano. In cantu autem figurato: parum de irregularitate
te curamus: q̄uis in Antiphona. Alma redemptoris: ultra suam no
tam p nonam ascenditur: hoc tamē semel concessum est: ⁊ prefertim
in isto verbo: Tu que genuisti ⁊c.

Proprie • ¶ Sed tonus Plagalis descēdere licite potest p quartā aut p quin
tas Pla • tam: vt in isto Responsorio. Collegerūt pontifices / circa principiū
galis. vbi cantus ille incipit in Dsolre: ⁊ descēdit ad quintā videlicet C ut
semel vero talis descensus concedit. Si vero descensus ultra quintā
sepius accideret: tunc fm aliquos cantus diceret irregularis de qua
re / paucis ista accipe Carmina.

De Autentis q̄ztum vel descende re: vel ascendere possunt.

Nature talis autenticus esse probatur
Ut queat a fine procedere vocibus octo
Huicq; licentia dat vocem contingere nonam
Undenāq; licet aliquando tangere vocem
Voceq; sub fine tantum supponitur vna

Hic de Plagalibus q̄ztum vel ascē dere vel descendere possunt.

Est quoq; natura data collatoralibus vt hic
Ad quintam vocem possint a fine leuari
Huicq; licentia dat vocem attingere sextam
Ultra si tendit id sine lege manebit
Octauāq; licet aliquando tangerē vocem
Cum sub fine queunt vocem contingere quintam.

¶ Tonus Autenticus habet sub se quattuor tonos minores. Et sunt
impares: videlicet. 1. 3. 5. 7. Plagalis vō similiter quattuor habet mi
nores sub se / qui pares sunt. 2. 4. 6. 8. Et oēs isti Toni minores tam
Autenti: q̄ Plagales suas proprias habent intonationes: fm pui

Tonus a ciarum consuetudinem: vt patebit.

finali no: ¶ Omnis tonus Regularis vel irregularis a sua nota finali dinos
ta cognos scitur: vt hec ostenditur figura.
scitur.

De Tonis

Nota
quod
Om̃is cātus trāspo-
situs vel irregularis
exiens in

csolfaut est. 7. vel. 8.
bfa h̃mi est. 5. vel. 6. tonorū: et hoc si in
Alamire est. 2. vel. 4. bfa h̃mi dicit̃ fa.
gsolreut est. 1. vel. 2.
Csolfaut est. 7. vel. 8. tonorū: si in h̃mi di-
Si vero mi: est quinti vel sexti (cū fa.
Csolfaut est. 5. vel. 6. tonorum: si in bfa
bfa h̃mi est. 3. vel. 4. (h̃mi dicit̃ mi.
alamire est. 1. vel. 2.

vbi cant⁹
finiṯ et cui⁹
ius toni

• Om̃is cant⁹ regula-
laris exiens in

Gsolreut est. 7. vel. 8. tonorum.
Csolfaut est. 5. vel. 6. tonorum.
Elami est. 3. vel. 4. tonorum.
Dsolre est. 1. vel. 2. tonorum.

De Vocibus in quibus omnes Toni finiuntur.

In re. secun. pri. Sed ter. quart. expliciṯ in mi.
In fa. quint. et sex. sept. et oct. expliciṯ in sol.

De Litteris finalibus

Sedes finales horum. d. vel. e. simul. f. g.

Vbi duo et duo vnū habēt finē.

Primus finitur in. d. pariterq; Secundus.
Tertius et quartus. E. sumpserunt sibi finem.
Quintus in. f. finit Sextus sibi sociabit.
Septimus in. G. cadit. Octauus iungitur illi.

De Quarto tono qui sepius ali- bi finitur.

Quartus
aliquādo
alibi finiṯ

Quarti vero modi finis quandoq; repertus.
Est in alamire: cui donat regula nomen.
Et per b mollem. f. mire videtur ibidem.
Hic sexti finis. csolfaut est aliquando.

An cantus Autēti vel Plagalis sit.

Cantus si
auten. aut
plaga. sit.

Hinc quoq; de facili scire poterit cito cuius
Debeat esse modi: sic caute respiciatur.

De Tonis

Tonos p An magis alte petat cantus quoq; tendit ad ima.
naturā iu Nam magis alte tenens est collateralis habendus.
dicamus. ¶ Nota q; in cantu gregoriano: p autores nostros/ tonus iudica-
mus p naturā. et nō per b mol. quia cantus nō semp continuat p cā-
tū b mollarē. Sed p aliquas notas/ videlicet: vbi cātus ab f aut in
b fa h mi ascendit p voces medias/ siue nō: 7 hoc ad euitandū trito-
num vt prius diximus. Sed in cantu figurato/ regulari seu irregula-
ri: continuat cantus b mollaris: naturalis: aut h quadralis. Ideo
in tali cantu iudicamus Tonos fm/re mi fa sol.

Tonus ¶ In cantu irregulari seu figurato/ ibi ad placitū Musica cōtinua-
quō iudic ri potest: videlicet p b mol. p natura: vel p h quadratum: 7 ita ton⁹
cat in can iudicari potest in cantu figurato.

tu figura ¶ Cantus Gregorianus nō ordinat pcedendo semp per b mol. s;
to: ad aliquas notas: 7 ad loca determinata/ certas ppter causas: vt ē
Bmol q; dictū antea. Quare b mol inuentū sit et quibus de causis. Aliqñ cā-
re inuētuz tus b mollaris ordinat: vt qñ est sexti toni: etiā quinti. Sed in quinq;
sit. to nō est ita necesse prout in sexto: neq; in primo tono est necesse eas-
dem de causa.

De Equivalentijs.

Octo supra notā finalē contra quinq; sub nota finali.
Isti numeri Septē supra notā finalē cōtra q̄ttuor sub nota finali.
equivalent. Sex supra notā finalem contra tria sub nota finali.
Quinq; supra notā finalem cōtra duo sub nota finali.

Sequuntur regule de Tonorū ambi-

bitibus tam Autenticorum/ q; Plagalium.

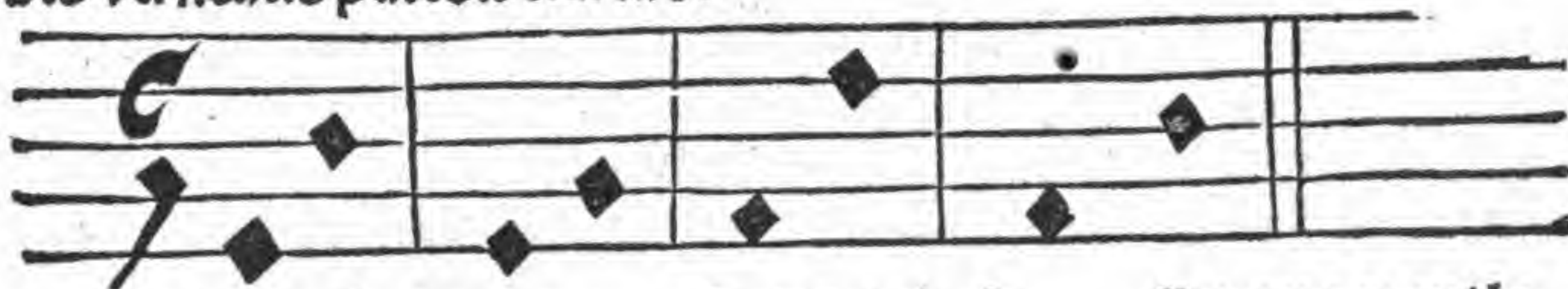
¶ Omnis cant⁹ sepius la attingēs sursumq; repcussionē faciens ad
fa. si huiusmodi cantus in re desinit: est primi toni. Si vero circa re
sepius versat/ reflexionē ad fa sursum faciens: est secundi toni.

Natura ¶ Omnis cantus finiens in mi naturali: si citius tangit fa p h qua-
Cantus drum acutū q; quartā supra notā finalem: est tertij. Si vero nō im-
mediate tangit fa per h quadrū acutū / sed sepius reuertit ad mi p
naturā et licet ex post tanget fa predictū/ semel aut bis/ nō ascendēs
ad Dytonum/ est quarti toni.

Dytonus ¶ Omnis cantus finiens in fa p naturā: si citius tangit fa p h qua-
drum acutum/ q; fa p h quadrum graue: est quinti toni. Si vero
citius fa per h quadrum graue: est sexti toni.

De Tonis

¶ Omnis cantus finiens in sol per naturā / si citius tangit re p naturā acutā / q̄ re per naturā grauem: est septimi toni. Si vero ad re per naturā grauem / est octavi toni. Et tantū de cantu regulari: qui bis versiculis patebit clariū.

¶ Pri re la.se. re fa ter mi fa. q̄rt quoq; mi la.

Quint fa sol. sex fa la. sep ut sol oct tenet ut fa.

¶ Nota si tonus Autenticus / tonusq; Plagalis in numero starent Qñ Autē equaliter / quemadmodū sepe numero cōtingit. Verbi graia. Si to⁹ tic⁹ & Pla nus Autēticus / ascenderet p octo notas / supra notā finalez. Et Pla galis i nu galis tonus descēderet sub notā finali p notas quinq;: tūc in nume⁹ mero eq̄li ro starent equanimiter. Videndū itaq; est / an Autēticus sepius or⁹ sūt positi. dīnē in octaua: aut Plagalis tonus magis cōtinuat in quinta sub nota finali: & qui sepiuscule ptinuat: primus est tonus. Si adhuc equaliter cōtinuarēt: tūc extreme sunt postponēde note altiores / et inferiores. Et vltērius procedendū est fm regulas p̄scriptas.

¶ Tonus quomodo iudicē / et quidē p̄spicuo in cantu b̄mollari / ton⁹ quō aut naturali / seu ♮ quadrali: et hoc si cantus finies in ḡsolent / pōt sit iudicā iudicari octavi toni p naturā. Alio modo iudicari potest primi: et dus. hoc cū cantus est b̄mollaris: tūc finit in re p b̄mol: ergo esset primi aut secundi tonoz. Solutio. Si cantus ille fundamentum habet ex Solutio cantu naturali: videlicet q̄ magis cōtinuat in cantu naturali: q̄ b̄mollari / sic primi toni iudicandus est: & hoc in cantu figurato: nō autem Gregoriano.

De Tonis in Introitibus. Respon-
soijs: Tractib⁹: Alleluia & Antiph.

Duas de Introitibus
accipere regulas.

De Tonis

Introitus. ¶ Primo. Omnis introitus / cuius versus immediate / vel statim tangit quintā: vel gradatim ascendit ad quintā: est de tono Autento: noscitur quia quinta propria est nota Autentorum: ut patebit.

¶ Altera. Omnis introitus / cuius versus non immediate tangit quintā vel non in principio gradatim ascendit: licet eā postea tetigerit: est de Plagali tono. quia quarta: propria est nota Plagalium.

Responsoria. ¶ De Responsorijs versibus habentibus: difficultas penitus est nulla cognoscenda: quia si eorum versus incipit Autentice: tunc sunt de tono Autento: Si vero Plagaliter: tunc sunt de tono plagali. de quibus carmina paulatim percipies: ut hec patebunt omnia in Psalmorum intonationibus.

De Officijs et Gradualibus: Alleluia Officijs et Tractibus.

Sic bis sex voces retinent / nam sepe videmus Offertoria cum Gradualibus officiisque Alleluiaque vel Antiphonas responsaque quedam Et tractus voces: cantari per duodenas. Et sic quoque licet duodenis vocibus uti.

De Psalmis super Antiphonis incipientibus secundum proprietatem his Carminibus perdocet.

Primus cum sexto fa sol la semper habeto.
Tertius octavus ut re fa fitque secundus.
La sol la quartus ut mi sol dat tibi quintus.
Septimus est mi fa sol / sic omnes esse recorder.

De Psalmorum versibus mediationibusque eorumque his accipe versiculis.

Septimus et sextus dant fa mi re / mi quoque primus.
Quintus et octavus fa sol fa fitque secundus.
Sol fa mi fa ternus re ut re mi reque quaternus

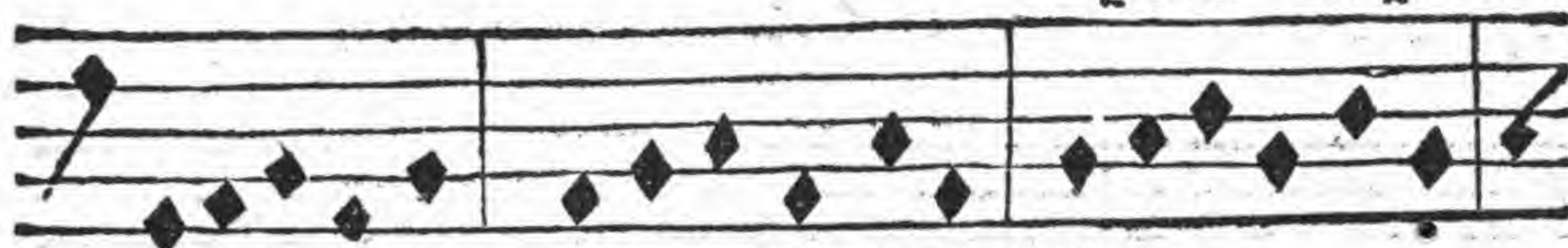
Heptaden et ¶ Qualiter Heptadem maior et minor. Similiter Heptaden et minor tam ascensum quam descensum in omni Musica excusari debent et excusantur in non alio modo / patet infra.
Musica.

De Zonis

Sexte pfecte.

Sexte impfecte.

Septima
pfecta.Septima
impfecta

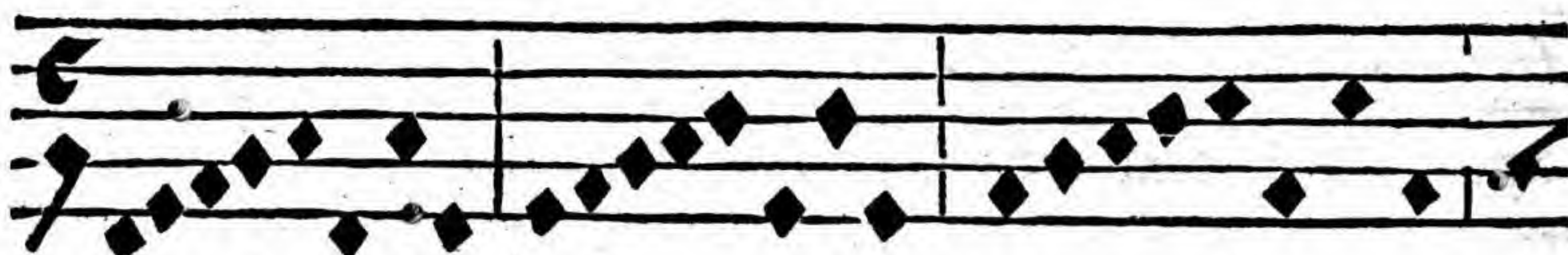
Intervallum trium notarum. aut species Dytoni.

Intervallum quattuor notarum. aut species Diatesseron.

De Lonic

Intervallum quinque notarum: aut species Diapenthe.

Intervallum octo notarum: aut species Diapason.

Psalmorum Intonationes

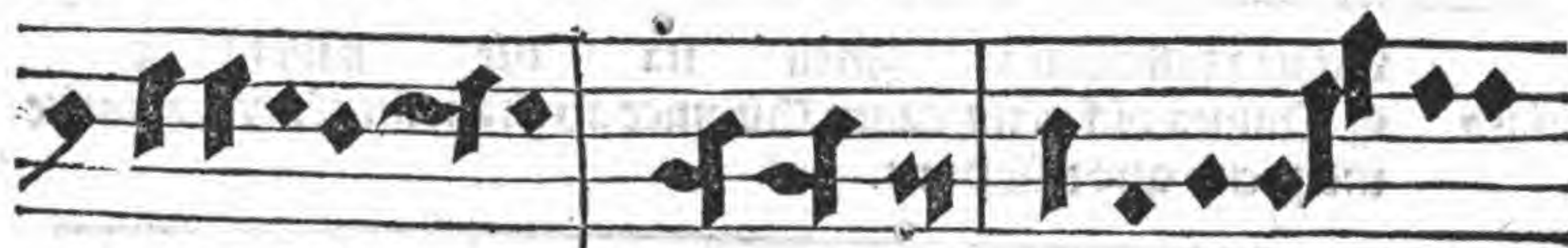

Sequitur nunc de Psalmorum In-
tonationibus.

- ¶ Sciendum: duplices esse Psalmos. Psalmi
 ¶ Maiores sunt duo: Magnificat et Benedictus: scilicet Canticum duplices
 Zacharie: qui in quolibet tono ab alijs differunt in intonatione. • Maiores
 ¶ Minores sunt omnes alij: vt Dixit dñs dño meo. Laudate pueri Minores
 dñm etc. Et sunt duplices.
 ¶ Producti: qui habent media declinabilia et polysyllaba: vt Dixit Corrupti
 dominus dño meo. Laudate pueri dominum.
 ¶ Corrupti qui media habent indeclinabilia: et monosyllaba: vt Cre-
 didi ppter qđ locutus sum: fac me. te. se sic nunc. Et nota Hebreæ
 indeclinabilia: vt Hierusalē: syon: David: Jacob. etc. Diverse tñ sñm
 diversum vsum cuiuscūq; Diocesis aut Chori/sunt psalmorum et vera
 suum intonationes. Sed que in cōmuniori sunt vñu hic psequemur

De Primo Tono

- ¶ Primus Tonus/a latinis ratione ordinis/a Grecis Prothbus: et Principia
 ab antiquis Dorius est dictus. In cantu inicia quinque visitata ha: quinque p
 bens: Cfaul. Dsolre: ffaul: Gsolreut et Alamire. Inusitata vñ duo mi toni
 vt Are et hmi. Qui regulariter in Dsolre / nōnunq; in alamire fines
 habet et hac sonat notularum annotatione.

Euouae Primi

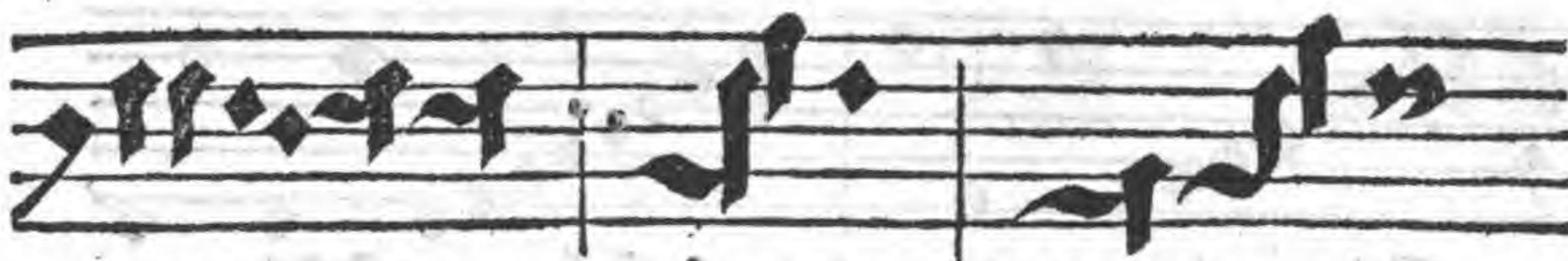
Ecce tu pulchra

Tecum principium

Sub hoc capitali tono cantus in Dsolre nō celeri cursu Diapenthen rapiens
 vel ab ffaul per Diatesseron cadens: vt patet exemplis

- ¶ Habet autem Primus tonus differentias quinque / Prima in Cfaul cantū
 incipiens vel Dsolre/ad Diapenthen consurgens vt sequitur.

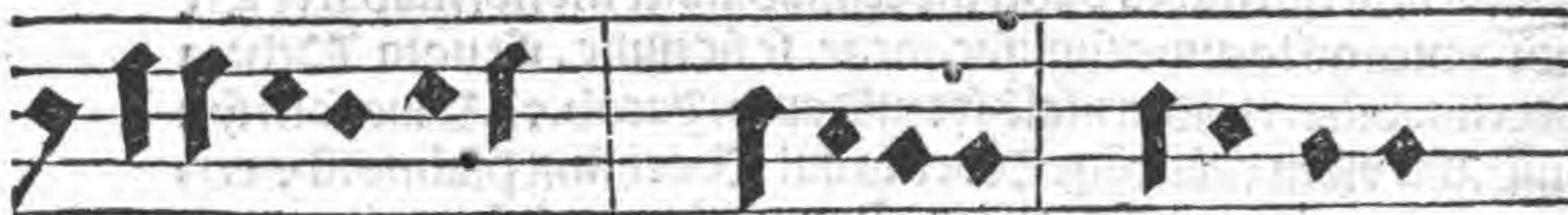
De primo Lono

Differētia prima **Leua** **Jo an nes**
Secunda **Secūda differētia cantum in ffaut incipit cum differentia prioris/**
Sed p totum et non cum Diapente surgens: vt sic.

Differentia secunda **Ductus est**
Tertia ¶ **Tertia differētia assignat cantui incipienti in ffaut principio Se**
mitonium descendens gradatim/hoc modo.

Differentia tertia **Dolo pater** **Reges Tharsis**
Quarta ¶ **Quarta differentia Cantum in ffaut incipit: gradatim alamine**
ascendit: vt sic.

Quarta differentia **Incli nā uit Misi tu dñe**
Quinta ¶ **Quinta differētia/cantū Ditonice ab ffaut surgēs/vel alamine**
incipiens quod sic patet.

Differentia quinta: **Estote fortes in bello** **Sal ue**

De primo Tono

Intonatio siue psalmodia psal-

torum minorum in versibus productis est talis.

Dixit dñs dño meo sede a dextris meis
In versibus aut correptis ista est intonatio.

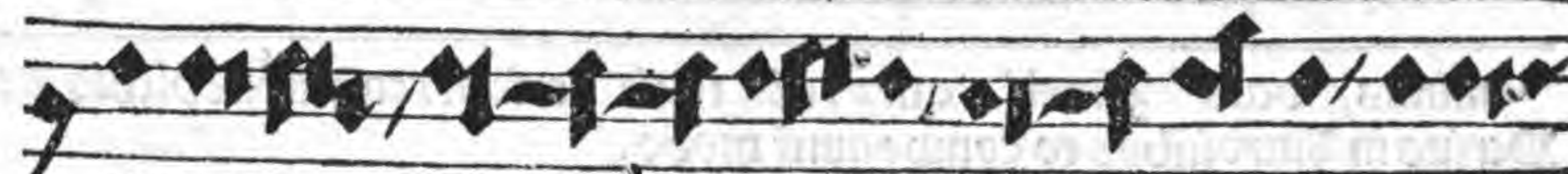
Credidi ppter quod locutus sum
In psalmis maioribus hac descriptione intonatio sonat. psal. maior.

Magnificat a nima mea domi num Versus in
Introitus bis in psalmo potest describi notulis introitib⁹.

Eructant cor meū verbum bonū/ dico ego opamea regi
Sub notulis vero versuū/in responsorijs circa quencz totiz/sicut Versus in
vsi sunt antiqui pprietates tonozū et cātū/ut sequit rñsorij.

Primus laudem acci pit p con centū mode

stie for mam.

D ū

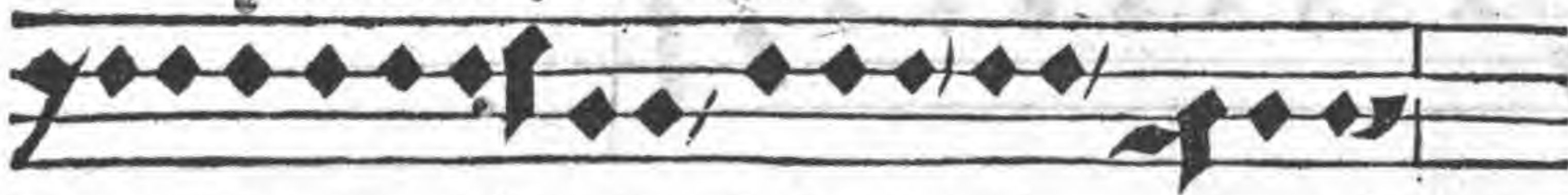
De Secundo Tono .

Quattuor ¶ Secundus Tonus / a latinis / primo adiunctus ordinis ratione in
secundi To: Dsolre cū primo finem habens / quia primus Auteticus et Dori⁹
ni princi: Secundus vero Plagalis et Hypodori⁹ dicit / Cui quattuor vsita
pia. ta accidunt incia: vt Are: Cfaur: Dsolre et ffaur: hoc modo.

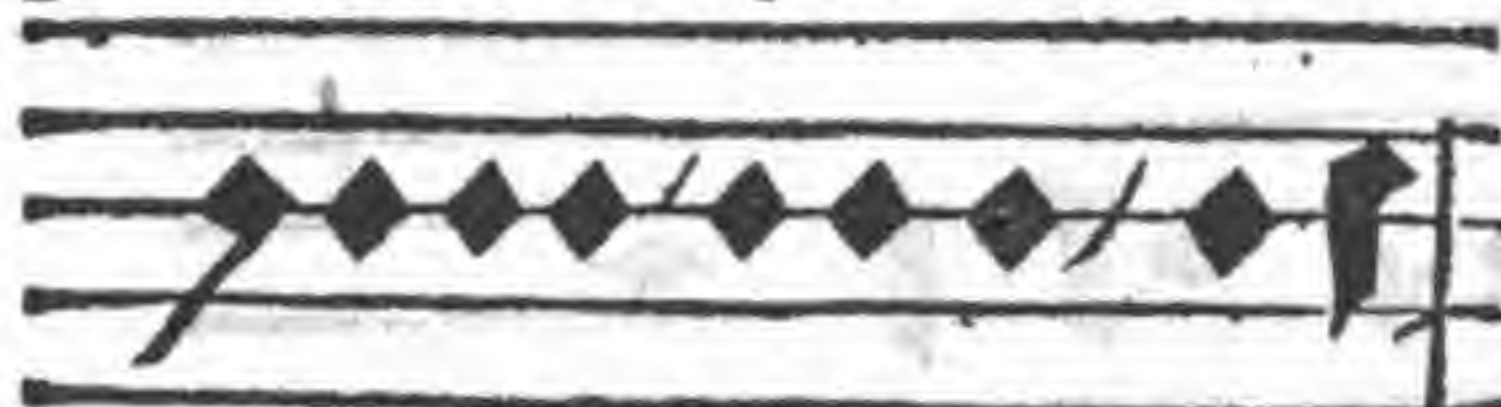

Euoniae Secundi Mife ra tor. Sicut lilium Qui de matre

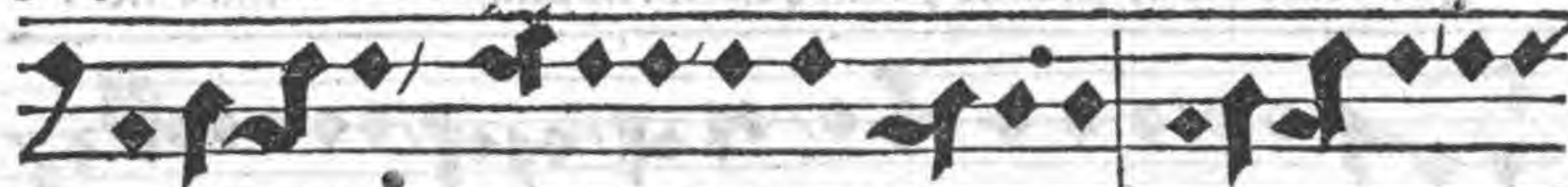
¶ Secundus tonus solus ab omni differentia se claudit. Intonatio
in versibus productis est.

Laudate pueri dñm: laudate nomen do mini
In versibus correptis.

Memento domine dauid.
In Psalmis maioribus.

Magnificat anima mea dominum Benedictus do

minus deus Israel / quia visi tauit et fecit redēptionē plebis sue
Versus in Introitibus eo componunt modo.

Sentiant omnes tuum leuamen quicūq; celebrant tuam cōmemoratio

De Secundo Tono

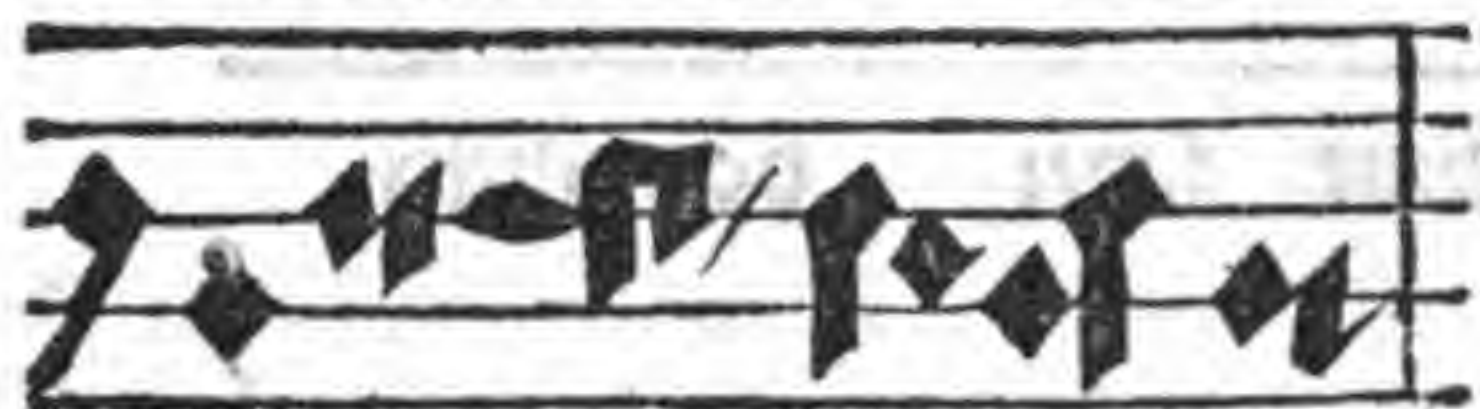

Versus in responsorijs tali possunt describi forma.

nem.

Secundi di moritur toni lamen

tatur can tus.

De tercio Tono

¶ Tertius Tonus/a Latinis ratione ordinis dictus/a Grecis vo Quattuor Deuterus: et ab antiquis pbriguis/sumens Elami: ffaut: Solreut inceptōes et Solfaut quattuor cantus inicia: finiturq; in Elami/vel nōnunq; tertij toni in bfa hmi/boc modo.

Euouae Tertij La licem Quando natus est

Habet hic Ton⁹ differētiās tres. Prima cantui assignat' incipiens Differētiā Solreut per Diatesseron/Solfaut rapit. Exemplum tres.

Differētia primi Ori etur si li y sta est

¶ Secunda differentia cantum in Solreut et cum mora alamine ascendit: vt sequitur.

Differentia Secūda Salua nos

Pinguis

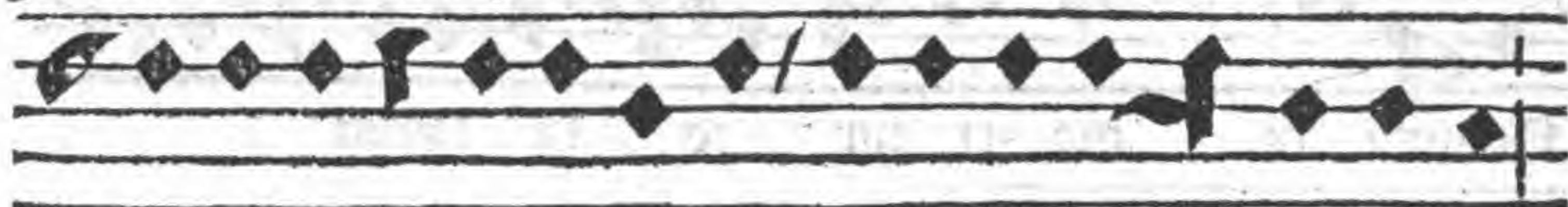
D iij

De Tertio Tono

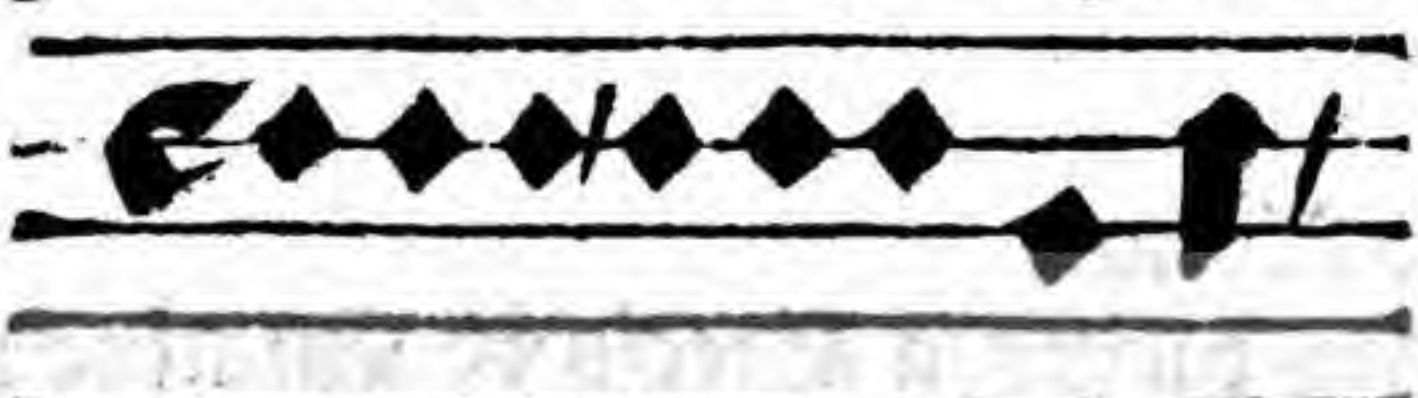
¶ Tertia differentia cantū incipit in Esolreut ascendendo vt hic.

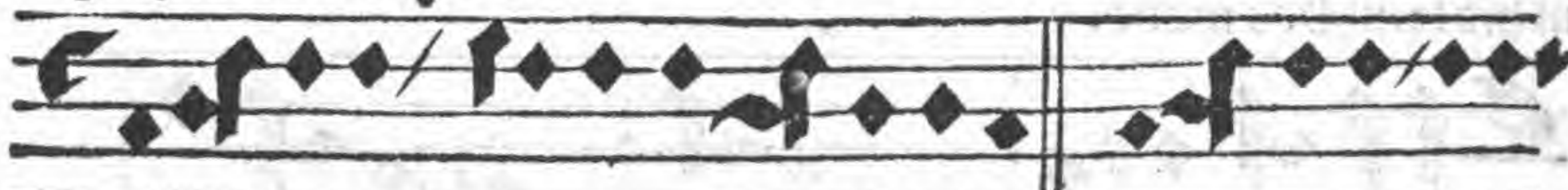
Differentia Tertia Omni a Quoniam
Intonatio in versibus productis.

Laudate nomen domini laudate serui dominum
Intonatio versuum correptorum.

Memento dñe Dauid.
In psalmis maioribus.

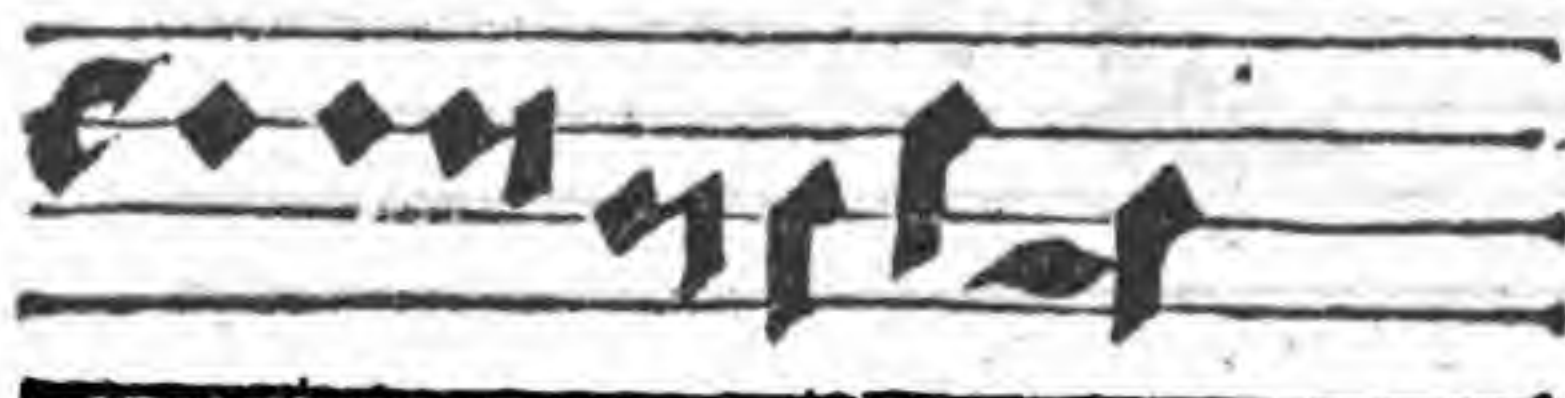
Magnificat anima mea dominū. Benedi ctus domi

nus deus isra el quia visitauit ⁊ fecit redem. plebis sue
Introitus hac vtitur neuma.

Domine exaudi orationem meam auribus percipe obse

rationem meam.

De Quarto Tono.

In Responsorijs versus sic formari potest.

Ter ti us a speris veſ bis indig naſ in

crepat et blas phe mat

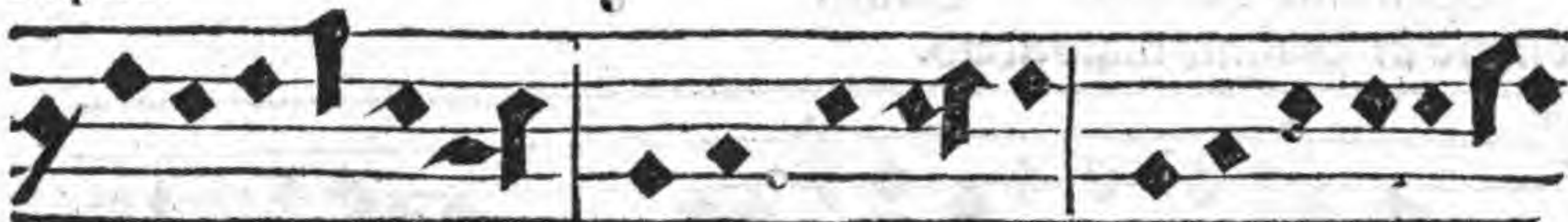
De Quarto Tono

¶ Quartus tonus/a latinis ratione ordinis/a Grecis Hypophry Quartus
gius dicitur/quia phrygio adiunctus. Et quinque habet principia can- tonus qui
tus/scilicet C faut: D solre: E lami: ffaut et G solreut:regulariter finē qz habet
habens in E lami:transpositiue in b fa l mi. Exemplum inicia.

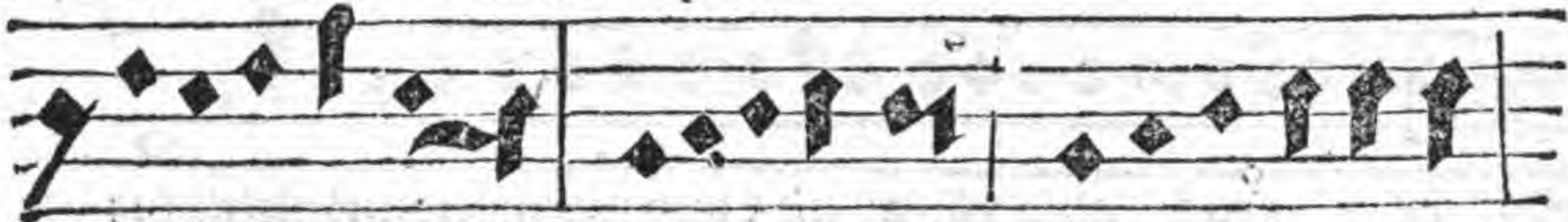
Quouae Quarti. Tota pulchra es. Sicut Nos scientes

¶ Habet autē hic Tonus differentias quatuor/Prima Cantum Differentie
in D solre incipit:gradatimqz ascendēs per Diatesseron:vt patet ex quatuor
emplis.

Differentia prima Media vi ta Rubum quem viderat

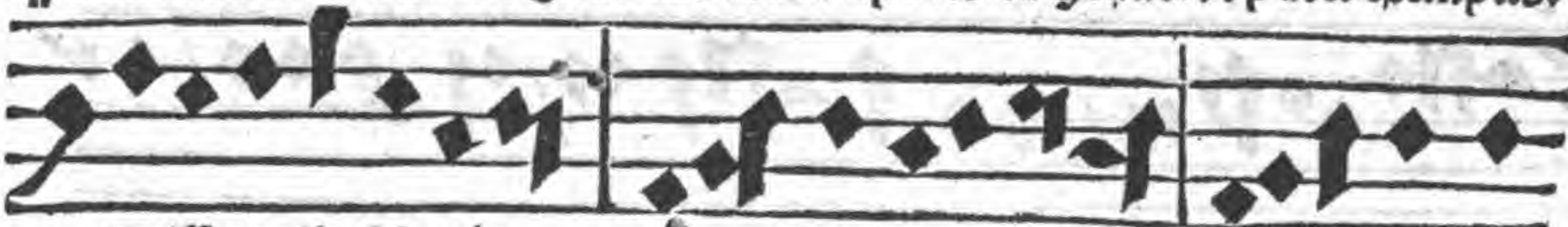
¶ Secūda regula similiter cantū in D solre incipit. Sed non gradatim per
Diatesseron ascensum habet:vt patet.

Differentia Secūda Bene dicta tu Para disi porte

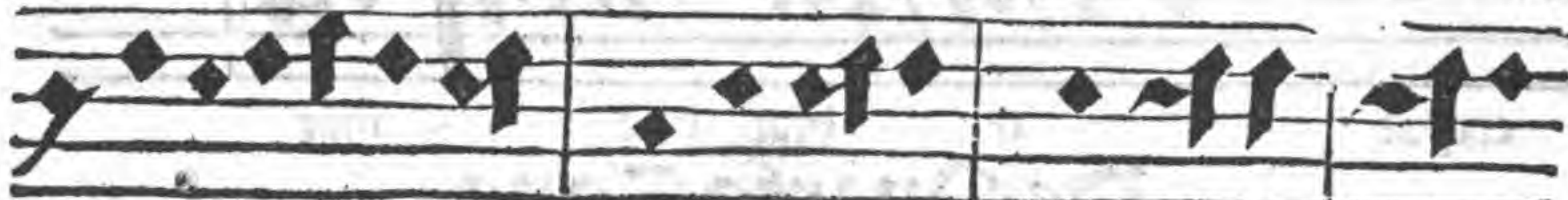
De Quarto Tono.

¶ Tercia differentia assignat cantui incipienti in ffa: ut patet exemplis.

Differentia Tertia ¶ ste cognovit Vigila super nos

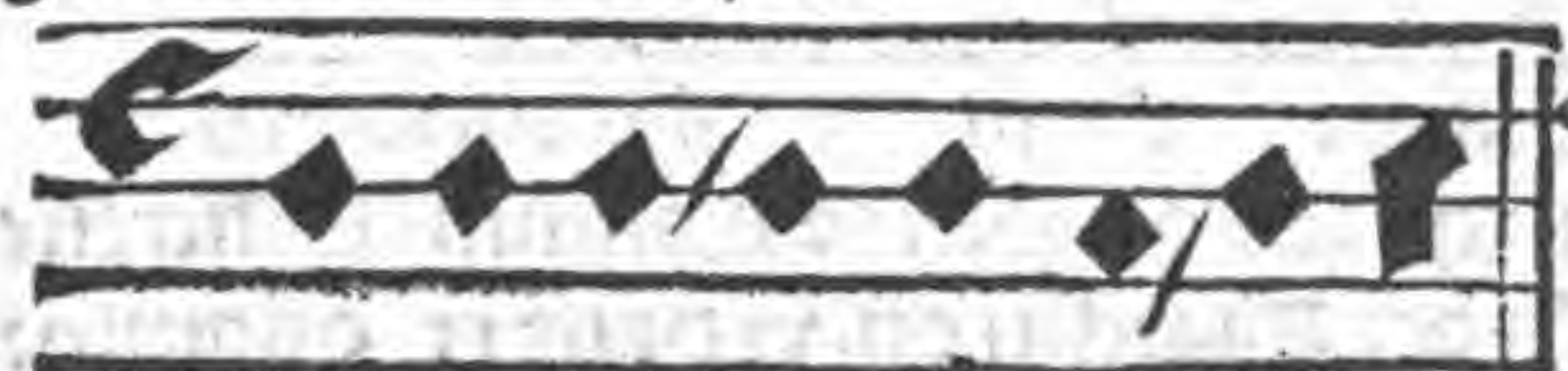
¶ Quarta differentia incipit cantum in Elami/2 per Semitonium illico ascendit vel Solreut initium habet. Exemplum

Differentia Quarta ¶ si de lia factussum Omors
Intonatio in versibus productis.

Beatus vir qui timet dominum: in mandatis eius volet nimis
In versibus correptis.

Memento domine David
Intonatio in Psalmis maioribus.

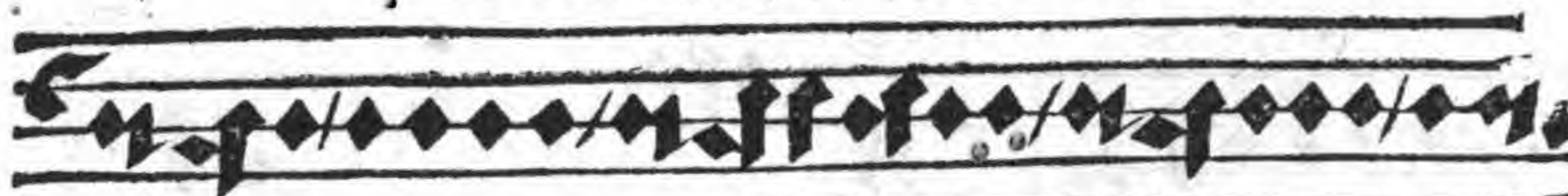

Magnificat anima mea a dñm. Benedictus domi-

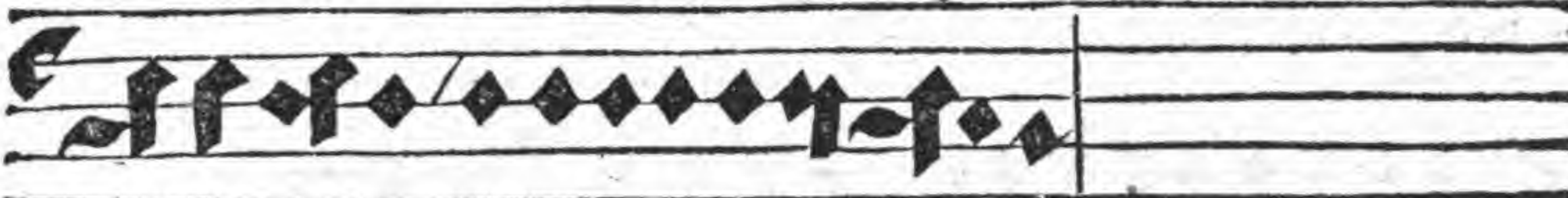

nis deus israel quia visita vit et fecit redemptionem plebis sue
Introitus hac utitur Neum.

De Quinto Tono

Domine probasti me ⁊ cognoui sti me tu cognoui sti sessi

o nem me am et resurrecti onem meam.
Responsorio/hac descriptione patent in versu.

Amorem petit quar tus cantu moza

ti congru ens.

De Quinto Tono

¶ Quintus Tonus nomine: a Latinis ratione ordinis est dictus a Quintus
Grecis vero Lydius dicitur: cui ffaut: alamire et csolfaut tria /cātus incia ha
exordia accidūt ffine aut. regulariter ffaut nōnunq̃ in csolfaut habz bet.

Exemplum

Euouae Quinti

o sa crum

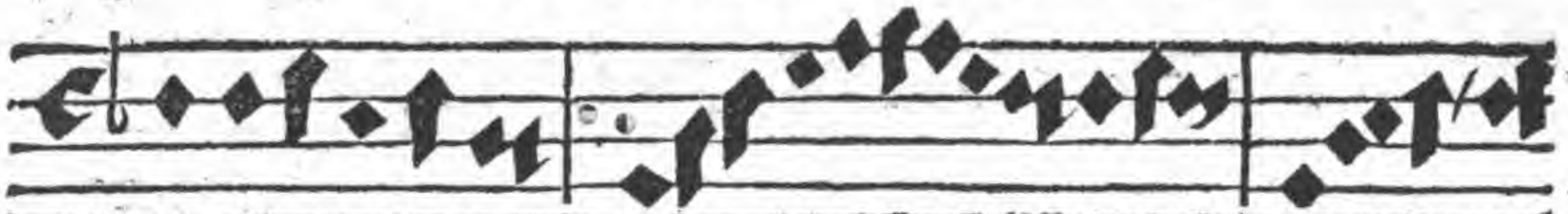
Ecce dominus veniet

Hec vnica circumscribit differētia: qua Cantus in ffaut incipit ⁊ mediate ad
Dytonum ascendit.

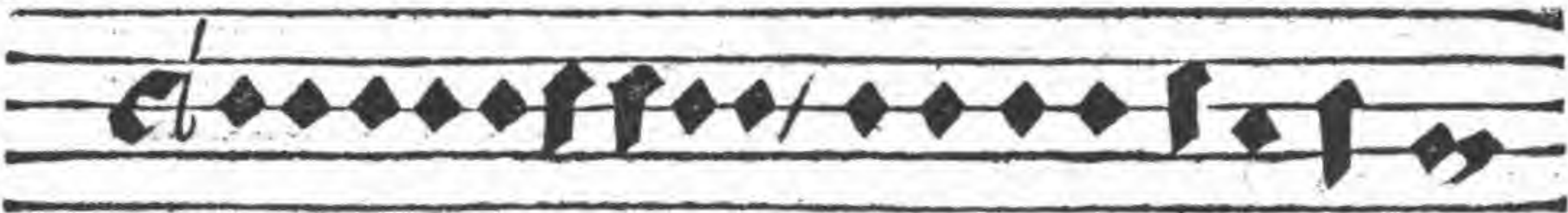
Exemplum

¶

De Quinto Tono

Differentia Quinti Al ma Ecce con
Intonatio Psalmorum productorum.

Lauda Hierusalem dominū lauda deum tu um syon.
Intonatio Psalmorum correptorum.

In conuertendo dominus captiuitatem syon
Intonatio Psalmorum maiorum.

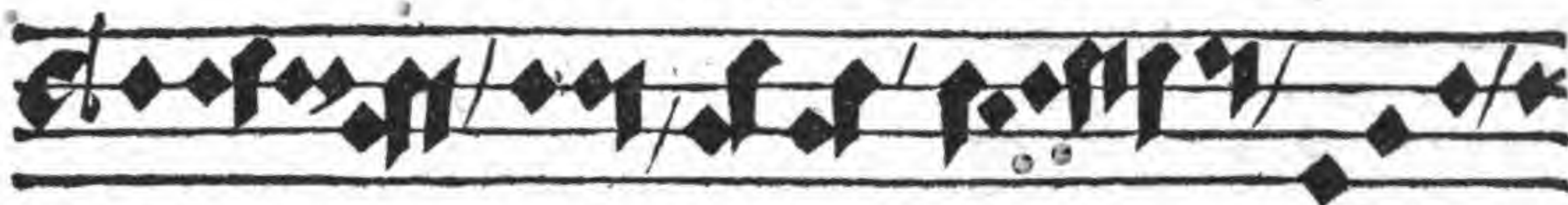

Magnificat ani ma mea dominum. Benedictus do
minus deus Israel: quia visita uit & fecit redemptionē plebis sue
Introitus hanc habet neumam.

Beati immaculati in via: qui ambulāt in lege domi ni
Responsozium hac describitur neuima/in versu.

De Sexto Tono.

Donet quintus di re to nus aperit

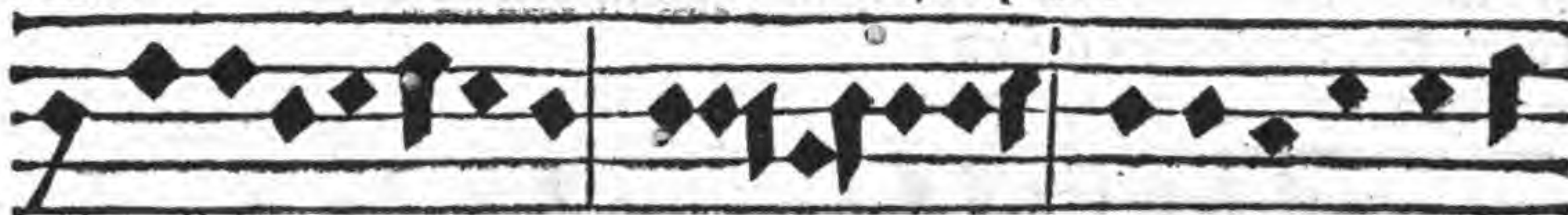

mentem quic q̃ di cens

De Sexto Tono

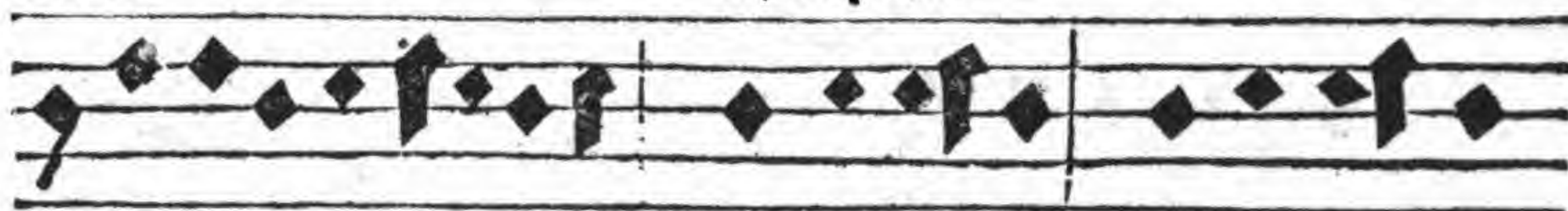
¶ Sextus Ton⁹ a Latinis ratioe ordinis/ quinto iunctus ⁊ Hy⁹ Sexti quat polydius dici potest/ quattuor sumēs initia/ scilicet Cfaut: Dsolre tuor disse et alamire/ qui regulariter ffaut/ transpositiue vero/ Csolfaut finē rentie. bebet.

Exemplum

Quoniam Sexti O admirabile Pax vobis ego sum
Tonus/ hic vnicam habet differentiam que in ffaut incipit per Dytonum ascē dens.

Exemplum

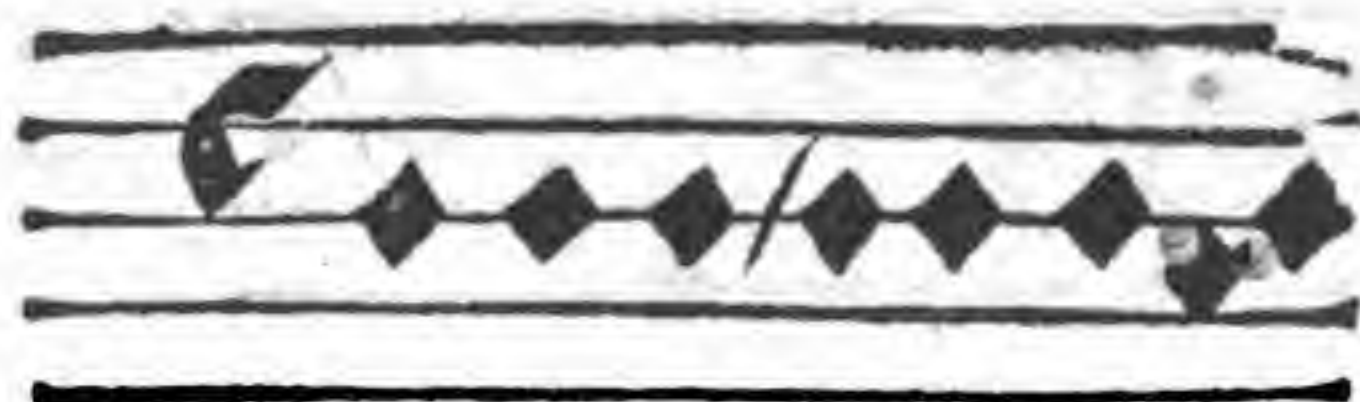
Quoniam Sexti Bene dictus Bene⁹ dixit.
Intonatio in versibus productis.

Lauda te pueri dominū: laudate nomen domi ni
Intonatio psalmodum correptum.

¶ ii

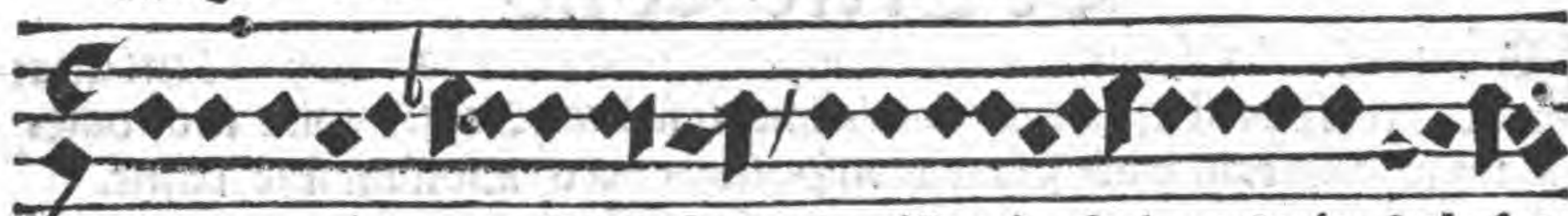
De Sexto Tono

Memento dñe Dauid.
Intonatio psalmozum maiorum.

Magni ficat a nima mea dominum. Benedictus

dominus de us isra el quia visitauit ⁊ fecit redēptionē ple.sue.
Introitus hac depingitur forma

Noli e mulari in malignantibus neqꝫ sce la ueris fa

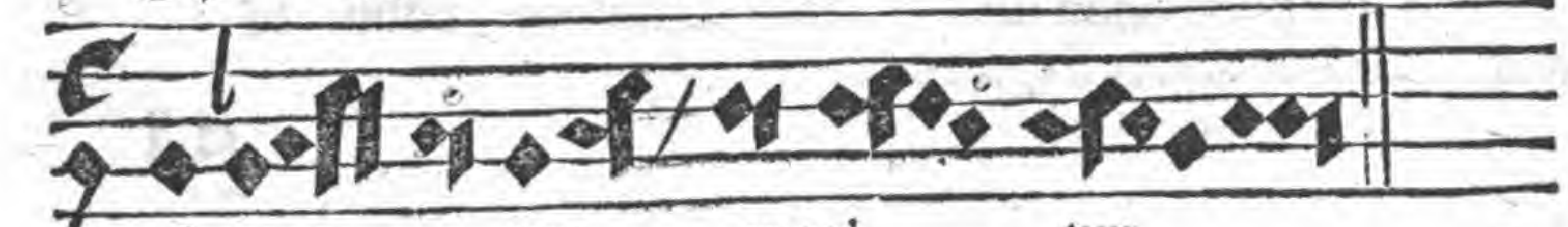

cien tes iniqui ta tem.

In Responsorijs.

Sex tus vero se cum loqui tur

lamenta tur mori tur

De Septimo Tono

37

¶ Septimus Tonus a Latinis ordine/a Grecis vero Thetard⁹ Septimi ab antiquis Mixolydius/quasi mixtus lydius/nam ex Mixolydio principis ferme sonoy lydius redditur esse pcentus: In Esclreut alamire bfa quinq. hmi:csolfaut 2 dlasolre principiu cantus habes/regulariter in Esclreut/nonunq3 in dlasolre finem gerens. vt hoc in exemplo.

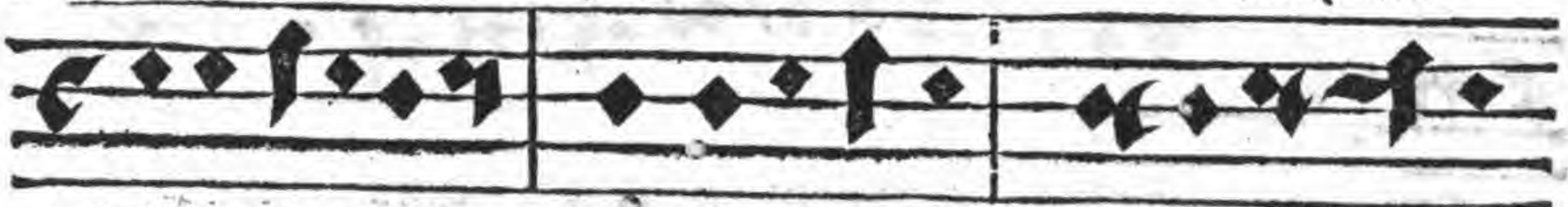
Quouae Septimi Egre gie Descendi in hortum
Et habet hic Tonus differentias quattuor. Prima Cantum incipit Esclreut
vt Diapenthe immediate tangens. Exemplum

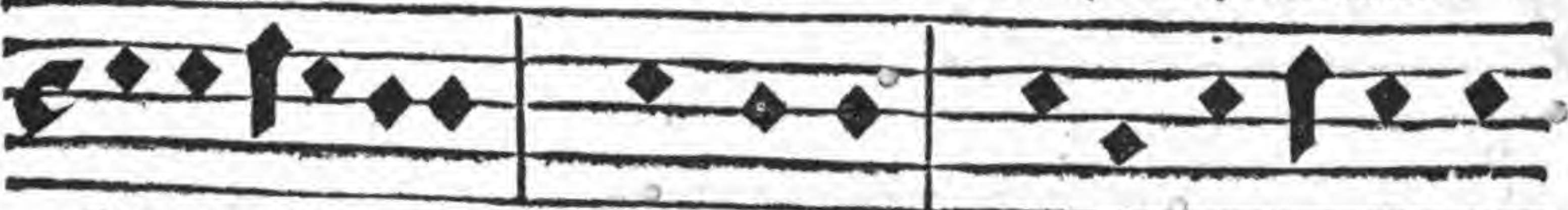
Differentia Prima Ex or tum est. Michael. Lauda hierusalem
¶ Secunda differentia subclaudit cantu in Alamire exordium habens/vl' qui ab bfa hmi exordio Dyatonico gressu cadit.

Differentia Secunda Redemptione Ipse peri bit.
¶ Tertia differentia in bfa hmi exordium habet. Exemplum

Differentia Tertia Omnis spiritus Benedi cta
¶ Quarta differentia cantu respicit/qui in Dlasolre principium sumit.

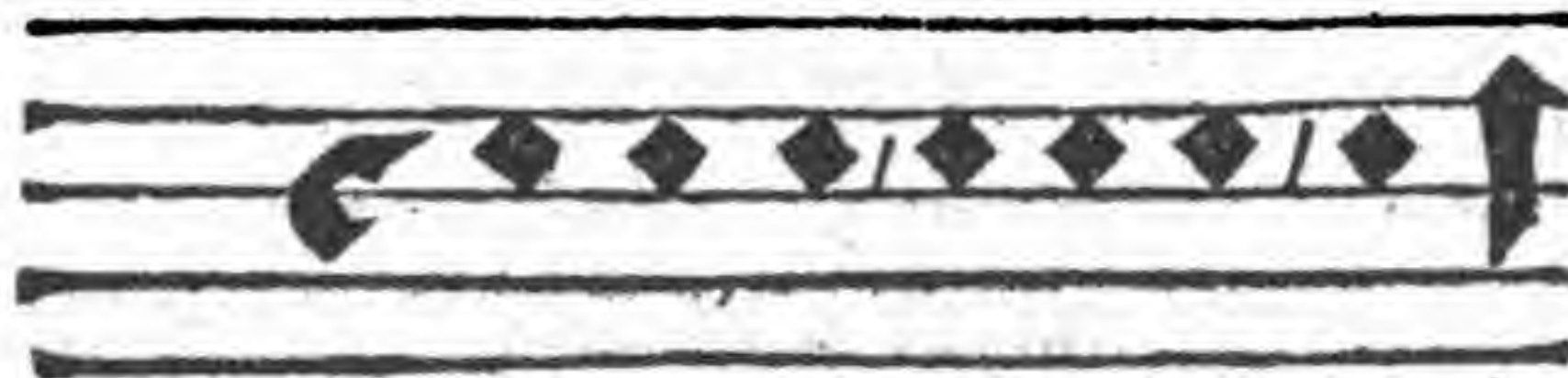
Quarta differentia Sit nomen Lum io cundi tate
E iij

De Septimo Tono

Sequitur intonatio Psalmorum minorum in versibus productis.

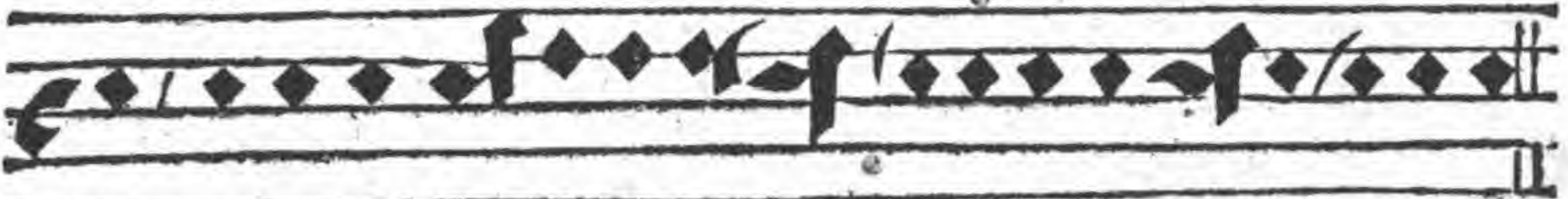
Laudate pueri dominum: laudate nomen domini
Intonatio Psalmorum correptorum in versibus correptis est:

Memento domine David
Intonatio Psalmorum maiorum est talis

Magnificat anima mea dominum Benedi-

ctus dominus deus Israel: quia visi- ta- vit et fecit re-
Introitus in Psalmo fine versu formatur eo modo.

Can- tate domino canticum novum quia mira-

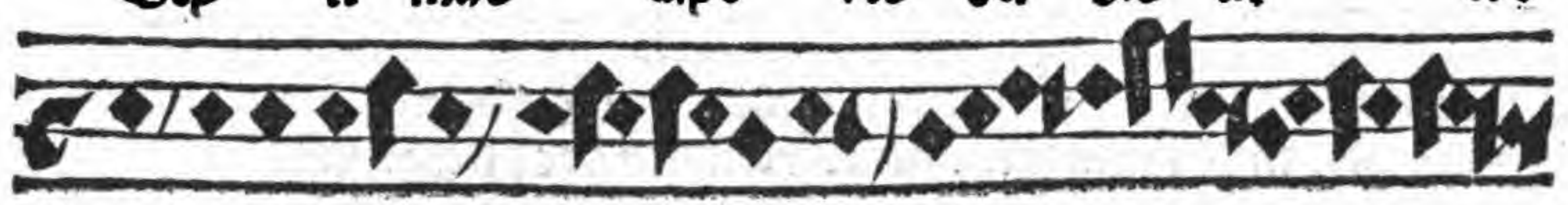
bi- lia fe- cit.

In Responsorijs versus hac descriptione patent.

De Octauo Tono

Sep ti mus aspe ris ver bis in cre

pat indignatur quo q3 blas phe mat

De Octauo Tono

¶ Octauus tonus/vt pcedentes/eo nomine/A latinis ratione ori Octauis
dinis dicitur /quia Septimo/hoc mixolydio adiunctus/Hypomixos principia
lydius appellat/Sex assumit cantus principia/ scilicet Cfaul Dsol Sexti
re: Elami: Bsolreut: Alamire ⁊ Csolfaul/finemq3 habens in Bsolre
ut cu suo Autentico/Traspositiue nonnunq3 in Dlasolre finiri potest
quod nonnulli oppositum dicunt. Exemplum

Quouae Octauae Stabunt iusti Spiritus Beatus Apertu est
Habet autem hic Tonus differentias tres. Prima cantum in Cfaul sumit.

Differentia Prima Anime impiorum Ma gi

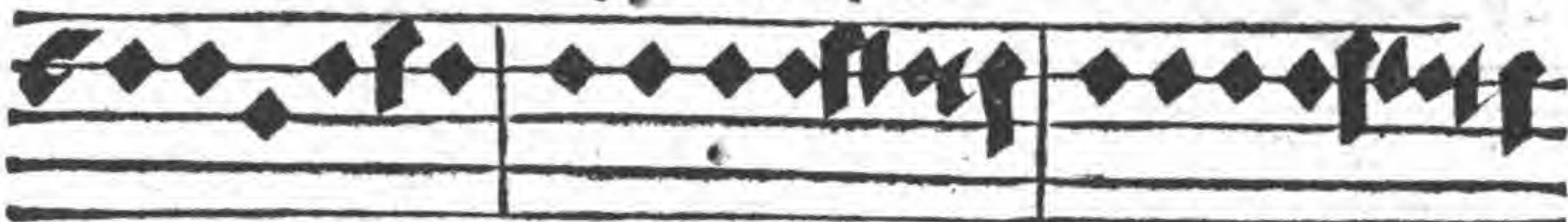
¶ Secunda differentia vult cantum in Csolfaul incipientem ⁊ descendentein:
vt sequitur.

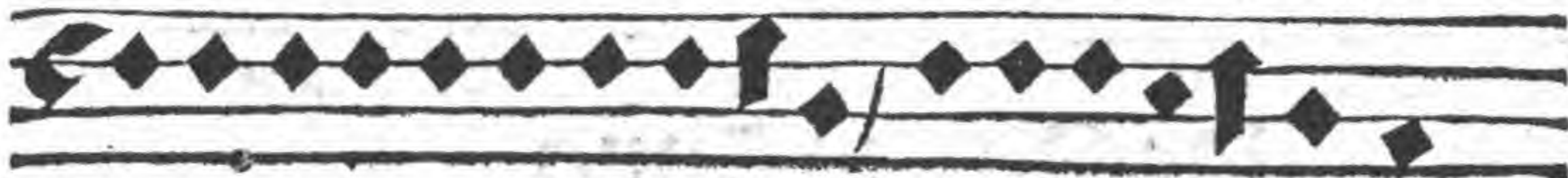
Differentia Secunda Ineternum Deprofundis

De Octavo Tono

Tertia differentia: simili modo cantū qui in C solfaut incipit ascendentem.
Exemplum

Differentia Tertia **Antes i bant** **Ego dormi ui**
Sequit intonatio in psalmis minoribus versuum productorum.

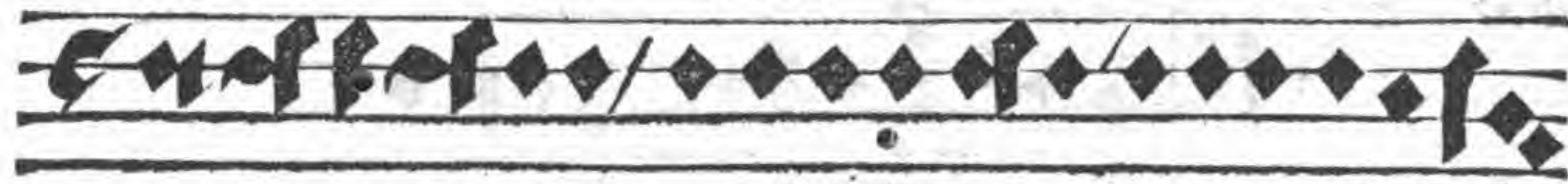
Dixit dominus domino meo/ sede a dextris meis.
In versibus correptis.

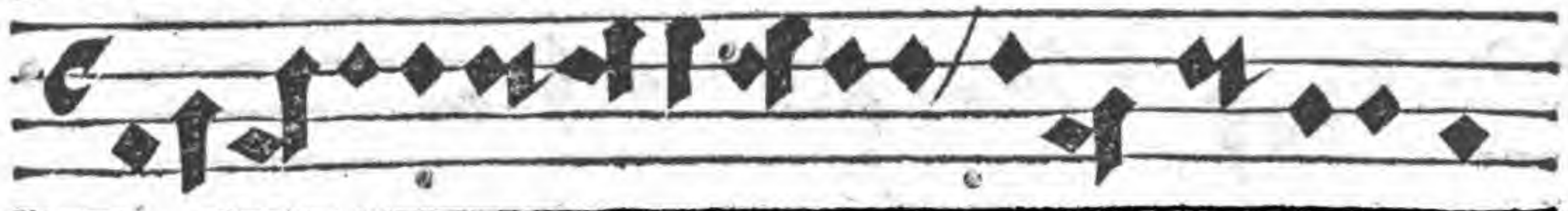
Credidi propter quod locutus sum
Intonatio psalmorum maiorum est talis.

Magnificat a nima mea dominū. Benedictus domi

nus deus israel quia visitavit et fecit redemptionem plebis sue
Introitus in psalmo sic describitur.

Bene dicamus patrem et filium cū san cto spiri tu
Responzorium in versu sic formari potest.

De Tono peregrino

41

Cum protho laudem modesti am gerit

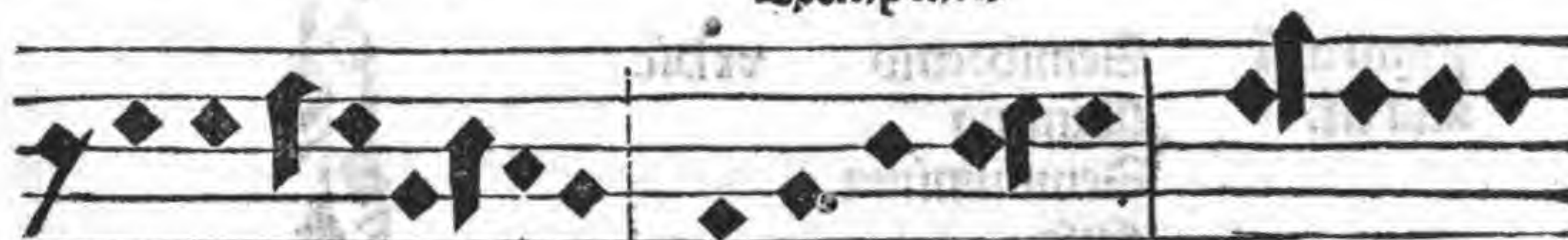

concentum octa uis

De Tono peregrino

¶ Triplici hic Tonus ratione dicitur peregrinus. Primo ab inuentore. Secundo / quod raro in psalmodia habetur. Tertio / quod secundum aliquos quatuor nus tripliciter sit differentia. In diatonia longe a natura sui capitalis propter rationem. dicitur peregrina esse differentia dicitur. Aliqui pro fine Bsolreut / nonnulli vero B lasolre ponuntur.

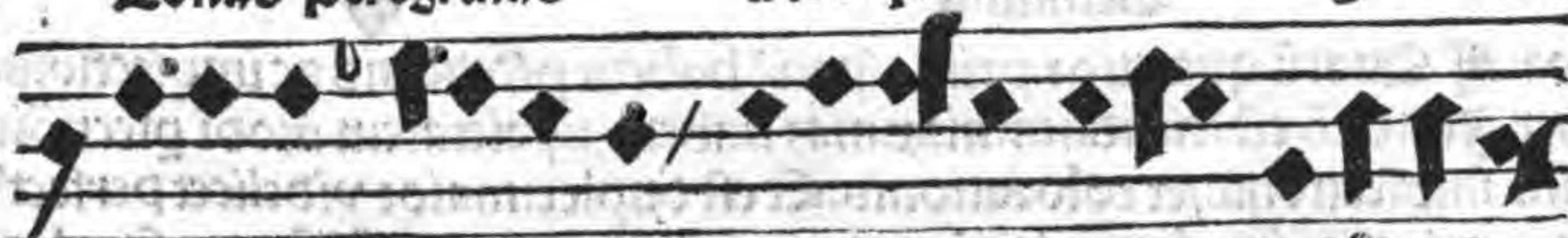
Exemplum

Tonus peregrinus

Mos qui vivimus

In exitu

Isra el de egypto domus Jacob de populo barbaro

¶ Ista generalia / circa tonos dicta / que consuetudine et usu cuiuscunque dyocesis siue Chori variantur.

De figuris notarum.

Equunt nūc de Cantu figura

to paucula quedam dicēda/que breuibus expediemus:
adiunctis semp exemplis idoneis. et qd ceteri ambigue
de hac rescripserunt: hoc libello clarius breuiusqz osten-
dentur nō curantes verborū sublimitati: sed simplici ac plana via
pcedemus sicuti milibus intuenti patebit.

figure no-
tularum.

¶ Videndū est itaqz ante omnia de cōsideratione figurarū essentia-
lium apud Antiquos: quarū quinqz sunt. Maxima. Longa. Bre-
uis. Semibreuis: et Minima. Et primo/quid sit figura: que species
est notarum cognitionē faciens: p quā omīs pportio harmonicali-
ter exprimi dicit. Sunt em̄ octo apud Modernos quorū diuīsiō a
diuersis cantoribus diuersimode assignari potest vt infra.

Maxima
Longa
Breuis

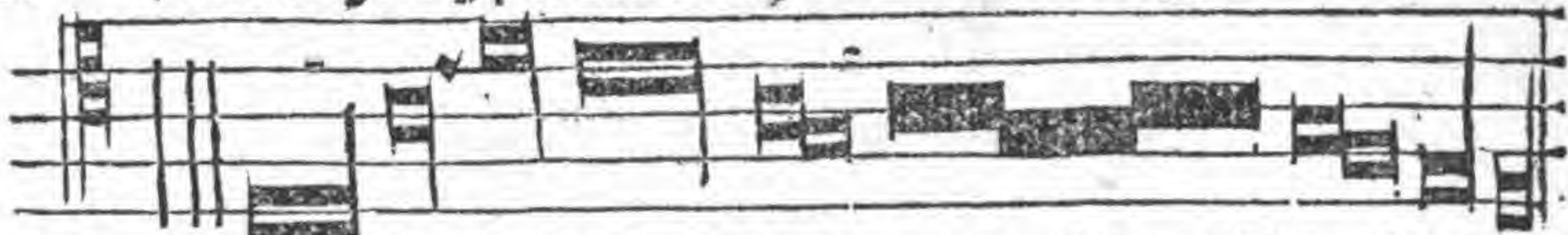
figurarū
alia est.

Semibreuis
Minima
Semiminima
fusa
Semifusa

vt hic

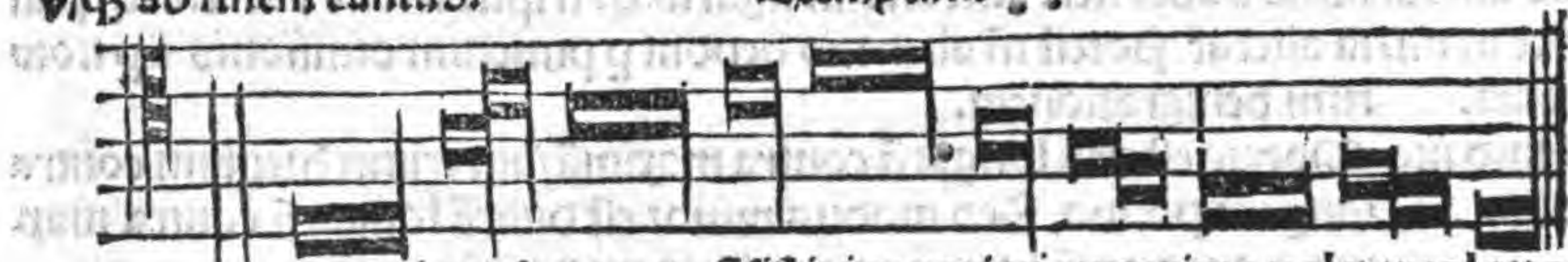
quattuor ¶ Quarū quattuor prime speciē habent pfectionis ac impfectionis.
figure per Illud tñ est sciendum: maximas habere ppietatem modi pfectionis
fecte et im impfectionis/et colorationis. Et est duplex: maior videlicet perfect⁹
perfecte, maiorqz imperfectus/qui modi in maximis semp cōsistunt. Et p lon-
Duplex gam maxima potest impfici: et ante: et post: p eius valorem. Itē. Lon-
modus ga alterari potest ante maximam: et maxime colorari possunt suis cū
figuris appropriatis. Et habēt isti modi maiores/modū eundē omī-
Modus ni in ordine suo cū modo minori magis nec minus/in pfectionib⁹ et
maior pfe in impfectionib⁹. Itēqz in alterationib⁹/aut in colorationib⁹ cū ptiētī-
ctus. bus suis. Istaqz possunt fieri grā modi maioris pfecti. Exemplū.

Maiores Modus maior imperfectus est binarius similiter pssit in Maximis
mod⁹ im sed nec fit alteratio nec impfectio: neqz coloratio. Istiqz modi maiores

De figuris

res computari debent cum maximis: aut cum valoribus earundem perfect⁹.
usq; ad finem cantus. Exemplum

Maioz pfectus: et cōsistit in maximis: maxima valet tres longas
Signoz mo **Maioz** impfect⁹ et cōsistit in maximis: et maxima valet duas lōgas
dozū alijs. **Minoz** pfectus cōsistit in longis: et longa valet tres breues.
Minoz impfectus cōsistit in longis: et longa valet duas breues.
Omnium vero maximarū et longarū in quocūq; modo considerandas quan-
titates hac descriptione notissime quisq; facile percipiet.

Modus maior
perfectus impfectus

Modus minor.
perfectus impfectus.

¶ Prisci varia enī quantitatū signa Maioris modi/sive minoris/
posuere/Que(nunc aboleta)duximus reprobanda / vt apud Philo-
sophum. frustra est per plura quod fieri potest p pautiora. Sed ea
que sunt cōmuniora sequunt.

Perfecti de tempore pfecto pro-
lationis maioris.

Signa
trinfeca

Perfecti de tempore imperfecto
prolationis minoris

Signozū mo
dozū alijs

Imperfecti de tempore per-
fecto prolationis maioris

Signa ca-
pite cātus
ordinant.

Imperfecti de tempore impfecto
prolationis minoris.

¶ Signa ista pordinata videlicet Circuli in capite cantus ordinari pprolatio
cōsueuerūt/ ad dinoscendum: cuius vel temporis vel plationis sint pūcto di-
punctus autē in Circulo maiore plationem significat. Cum autē noscitur.
punctus in Circulo nō ordinat: tunc plationē minore pprendit. Pre **Modus**
terea **Modus** minor in circulis versat aut consistit: tēpus in **Cifris** maior.
Et prolatio in circulozū medio vt dictum est.

¶ **Mod⁹** maior ex sua natura/nō hz signa specialia: nisi coloratiōes
et maximaz impfectiōes: alteratiōes longarū: atq; pausas triū longaz

De Signis extrinsecis

Maxima ¶ Maxima nō alterat / quia nō habet figurā maiorem se: nec sub mi nō alterat nima habec fieri alteratio in figuris: qz triplicatione vacat: neqz pau nec in mi: sa alterat. Potest tñ alteratio deponi p punctum diuisionis z p nota nima. rum denigrationem.

Quid mo Modus est triū longarū contra maximā / aut trium breuium contra dus. longam positio. Sed modus minor est duarū longarū contra maxi mam aut duarū breuiū contra longam positio.

figure ¶ Alius modus dicitur minor: et est duplex: minor perfectus: z minor impficiūt imperfectus: z cōsistunt semp in longis. z potest longa impfici p breuē et impfici: vel añ / vel post / vel per valorē eius. Similiter breuis alterari potest untur z ante longam: et longe colorari possunt / cum suis figuris ptinentibus terationē et habent isti modi minores modum eundez in omī ordine suo: cum faciunt. tempore magis nec minus: in pfectionibz: z in impfectionibz. Item in alterationibus / aut colorationibus suis cū appropriatis figuris. Et habent ista fieri causa modi minoris pfecti. **Exemplum**

Minor ¶ Modus minor imperfectus est de numero binario: qui item in lon modus gis consistit. Sed nō fit alteratio imperfectio / neqz coloratio: z isti mo di minores computari debent cum longis / aut cum valoribus: vsqz ad finem cantus. **Exemplum**

Signa in ¶ Signa autem intrinseca modi minoris perfecti sunt. coloratiōes trinfeca et longarum impfectiones: necnon breuium alterationes: z pause tri modi mi: um breuium.

nois.

De Signis extrinsecis

Signum ¶ Signū est quod priorem de cantu cognitionē efficit: quo ad mo dum: tempus z plationē. Sed signa tñ sunt sophisticē appellatiōis. **quid** De signis autem intrinsecis veteres optime senserunt vt dictum est: varia tñ posuerunt signa. Nos vero prolixitate mensure ea omittimus. Nam vbi modus: ibi tēpus z prolatio: Quis non econtra. In

De Tempore

omnibus itaq; signis tps est et platio: sed modus nō. Quare aliā po. In omib⁹ nimus signorū dīuisionem: nam aliqua signa sunt plationis maio: signis tem ris: quedam minoris: quedam autem diminutionis: vt in figura su. p⁹ et pro latio.

¶ Signū illud primū appellat corona/me iudice: quia apud anti. Signa mi quos diuersis nominib⁹ vocite/ in isto signo oēs voces cōueniunt/ nus prin aut ppter deuotionē: aut ppter sonorositatē. Alterū vero signū rein cipalia. ceptionis aut reiterationis appellat: quia quot puncta in vna pte vel dextri vel sinistri lateris ponunt in isto signo: tot sūt reuceptōes id quod nunc passim perperam corrumpi videmus.

De Tempore

¶ Tempus est durū vel triū semibreuiū: aut valoris earundē ptra Tempus breuem positio. Et est duplex: pfectum et impfectum: et cōsistit semper quid. in breuibus. Et potest breuis impfici p semibreuem: vel ante: vl' post aut p eius valorē. Similiter semibreuis alterari potest ante breuem: et breues colorari possunt cum suis figuris a. p. priatis. Et ista fieri possunt causa temporis perfecti.

Tempus

¶ Signa intrinseca tps pfecti sunt impfectiones: coloratiōes breui intrinseca um: necnō alterationes semibreuiū. et pause durū semibreuiū. signa.

¶ Hanc regulam mente complectere. Quod in cantu pfecto breues Regula colorari possunt: et impfecte sunt. et oportet q tres sint breues colorate: aut earundem valor. Quare semibreues etiā minime colorari pos

De prolotione

sunt cum breuibus: quia breuibus coloratis pertinent: ob hoc semibreues colorantur etiam minime: quemadmodum et breues ipse quia inclusive illis pertinent. Similiter tres breues: aut tria tempora imperfecta colorata aut non: duo perfecta faciunt tempora. Sic duo ter sumpta faciunt sex. Sic tria bis sumpta sex faciunt.

¶ De Tactu

Tactus quod est Item. Tactus est in mensura continua motio. Tactu autem per figuras et signa: in singulis Musices gradibus fieri habet: quare nihil aliud est: quam debita et conueniens mensura modi/temporis/et prolotionis.

Tactus in ¶ Hic cantus est de tempore imperfecto/ qui item in breuibus situatus est perfecti temporis. Et numerari habet cum temporibus imperfectis: aut earundem valoribus. quare non fit alteratio: imperfectio: neque coloratio: propter numerum binarium: et habet eundem modum cum prolotione maiori in omni ordine suo.

Exemplum

De prolotione

prolatio ¶ Prolatio est duarum vel trium minimarum: aut valoris earundem: contra semibreuem positio: Et semper in semibreuibz persistit. Et semibreuis potest imperfecti per minimam ante aut post: aut per valorem eius. Similiter minima alterari potest ante semibreuem: et semibreues colorari possunt cum suis figuris appropriatis.

Exemplum

De punctis

¶ Alia prolatio dicitur minor temporis imperfecti: et est binaria: que similiter prolatio consistit in semibreuibus / sed non fit alteratio: imperfectio: neque color minor. ratio: et prolationes iste computari debent cum minimis: aut cum earundem valoribus usque ad finem cantus. **Exemplum**

De punctis

¶ Punctus est quoddam titellum quod duas interponit figuras: aut punctus prioris medietate: addit: aut diuidit tempus: aut perficit notam. Unde quid. antiqui sex posuerunt: sed istos tres sequentes considerauimus.

¶ Perfectionis est / qui perficit aliquam figuram: et ordinat in omni numero binario / hoc est in cantu imperfecto: nam quod imperfectum est / perfici potest.

punctus alius ¶ Diuisionis est / qui imperficit aliquam figuram: et iste punctus ordinari solet in numero ternario: hoc est in cantu perfecto: nam quod perfectum est / imperfici potest.

¶ Additionis est / qui addit minime: quia minima nec perfici: nec imperfici potest / eo quod nihil aliud est nisi prolatio dupla: quia triplatione vacat.

De Notarum perfectione et imperfectione

¶ Perfectio est notam imperfectam perfectam reddere. fit autem imperfectio perfectio dupliciter: videlicet ab ante et retro: et hoc tripliciter in modo: tempore: quid. re: et in prolatione: et hoc mediante puncto.

¶ Signa intrinseca prolationis maioris sunt imperfectioes breuium atque prolatio semibreuium. Colorationes breuium atque semibreuium / pause duarum seminis signa. breuium: et duarum minimarum.

¶ Omnis punctus additionis: seu perfectionis addit cuiusque notae punctus te imperfecte semper valet diuidentem

precedentis redditque figuram perfectam ut hic

De Alteratione.

quare no De reliquis vero tribus nemini curandū est / sub his em̄ tribus com-
te imperfī prebenduntur.

ciuntur ¶ Item figure imperficiunt̄ seu diuidunt̄ ppter sillabas verborum
que diuidi non possunt.

¶ Pausa ¶ Pausa nunq̄ imperficiť: nec similis similem imperficit dicēte Jo-
Joannes anne de Muris similem a simili imperfici posse nusq̄ creditū sit zc.
d Muris Ideo semp figura minor / maiores precedentem imperfici habet et nō
sequentem / nisi mediet punctus diuisionis.

De Alteratione

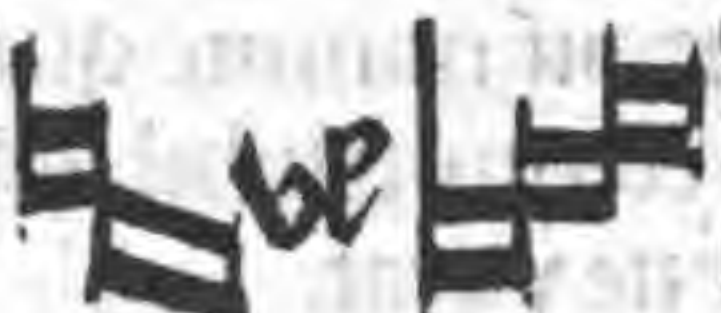
¶ Alteratio est pprīj valoris / fm̄ note formā duplatio. Dicit̄ autēz
alteratio: quasi alterius actio. Et fit quadupliciter.

Modus ¶ In modo maiori / qñcumq̄ due longe ordinant̄ inter duas maxi-
maior. mas perfectas / secunda erit alte-
ra: valebitq̄ duas longas vt hic

Modus ¶ In modo minori / qñcūq̄ due breues ponunt̄ inter duas longas
minor perfectas / secūda erit altera: vale-
bitq̄ duas breues vt hic.

Tempus ¶ In tpe / qñcumq̄ due semibreues locant̄ inter duo tpa
pfecta: secūda alterat̄: valebitq̄ duas semibreues: vt hic.

¶ Prolatio ¶ In prolotione qñcumq̄ due minime immiscent̄ inter duas semi-
breues: secūda alterat̄: valebitq̄ duas minimas: vt hic.

¶ Perfectio ¶ Nota q̄ in cum cantus est perfectus / sic secun-
in ligatu tali ligatura: da semper alteratur: sed non opor-
ris. vt hic. tet.

¶ Color qd ¶ Item Color semp aufert terciā partem: nisi in temporibus perfe-
hemiola ctis nō signatis / vbi color hemiola pportione significat: licet ibidē
color etiā terciā auferat partē in tactu nō tñ id facit in motu. In tem-
pore perfecto: color nōnunq̄ nihil ademit: ideo solum perfectionis /
alterationis / vel impfectionis gratia apponit̄: fitq̄ tñ modo in mo-
do in breuibz: et semibreuibz. In tempore in semibreuibz et mi-
nimis. In platione in minimis et semiminimis.

De Sincopa

Sincopa ¶ Sincopa in mensurabili cantu / est abtractio certi valoris quan-
quid titatum ab ipsis figuris: cuius due sunt species.

De Pausis.

¶ Semiditas fit in tpe imperfecto: qñ semicirculus per tractum di. Semidia
uidit: Ibi enim duntaxat medietas omnium notarum canit. tas.
vt hic

¶ Diminutio autē fit in tempore perfecto: qñ circulus p tractū di. Diminu
uidit: Ibi enī solūmodo tertia notarum pars auferit. Vult enī tio.
vt hic cantum in tali signo modicum velocius tangi debere q̃
in illo Sunt enī vnū et idem in esse et valore.

De Pausis.

¶ Pausa est/vt Lucill⁹ scribit/alicius rei requies: 7 fit ppter tria Pausa qd
Primo ppter anhelitus refectionem: quia sicut in cantādo figuras Lucillus
notarū ponimus: ita in tacendo pausas locamus. Secūdo propter
notā difficulter cantandā vel locandā in cōpositiōe: quia nō omnes
note/tono 7 melodie deseruiūt. Tertio ppter cātus variationē: quia
nunc cantare/nunc pausare variare est: 7 quanto variabilius: tanto
delectabilius auribus nostris insonat.

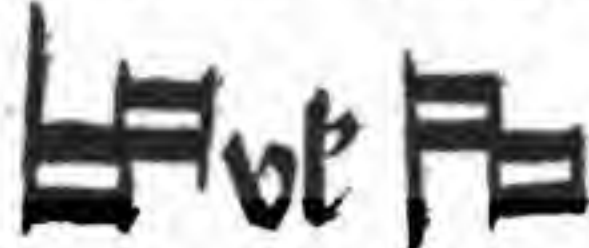
Pausa mos. Pausa Pausa Pausa semi Pausa Pausa semia
dal. longe brevis brevis minime minime

De Ligaturis.

¶ Ligature note sunt copulate vel ligate adinuicem/que separari nō Ligature.
possunt: 7 nō possunt esse alie figure: q̃ longa: brevis: seu semibrevis quattuor

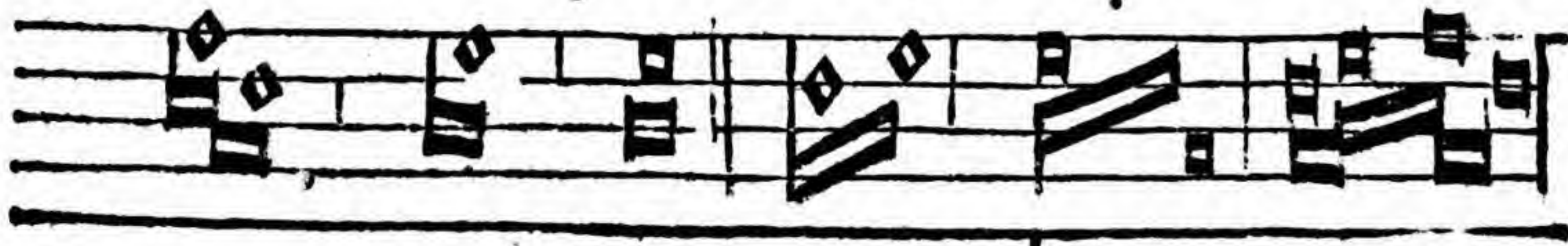
¶ Minima nō potest copulari in ligaturis. nec maxima/q̃uis ma
xima ascribit ligaturis/tñ nec magis nec min⁹ valet: s̃ manet maxia

¶ Tractus est linea recta ascendens
seu descendens a parte sinistra: vt hic

Tractus
quid

¶ Iste ligature sequētes nō ordinant licite: sed false sunt. Nam liga Nota li
ture oblique ordinate sunt ad descensum. Sed quadrate potius ad gature
ascensum. Etiam vna nota nō est ligatura: sed plures ligate.

De Ligaturis

**Talis
ligatura**

inferior valet breuem: et supma longam: et tñ iudicari
possunt ambe longe: quia vna habet tractū ascendens
tem longe sicut

Alia habet tractū de-
bīc scendentē longe vt bīc

Ad
hoc

respondendum: q̄ ibidem nullus est tractus sed copula/ quia tractus
ab vna parte debet esse liber.

**Obliqua cum tracto ascendente pri-
ma et secunda sunt semibreues.**

**Obliqua cum tracto descendente
prima et secunda sunt breues.**

**Obliqua sine tracto prima longa
et secunda breuis.**

**Ligatu-
ra alia.**

**Quadrata cum tracto ascendente
prima et secunda sunt semibreues.**

**Quadrata cū tracto descendente
prima breuis secunda longa**

**Quadrata sine tracto priā ascēdēs
cum secunda sunt breues.**

**Quadrata sine tracto priā descē-
dens cum secunda sunt longe**

De proportionibus.

51

Proportio musicalis est simili-
um vel dissimiliū adinuicem collatio. Et habet fieri sicut
proportio arithmetica que in numerorū adinuicē cō-
sistit collatiōe. Dicitur autē proportio a pro et portio: quod idē
est quod pars: quia p parte proportionali siue et numeri et voces con-
ueniunt; et p parte differunt. Unde proportio magis pprie dicitur esse
dissimiliū q̄ similiū. Et licet in similibus vocibus proportio inueni-
atur videlicet in Unifono. Sunt autē proportionis huius plures spe-
cies: q̄rū distinctio a diuersis diuersimode assignat. Dicunt em̄ qui
dem sex tm̄ huiusmodi proportionē que sunt: dupla: sesquialtera: ses-
quitercia: dupla et duarū tertiarū sesquioctaua: et tripla. Que quide-
m proportionē in huiusmodi numero inueniunt. 1. 2. 3. 4. 8. 12.
¶ Primo itaq̄ inter 1. et 2. fit proportio dupla / quia duo in dupla
plus continet q̄ vnum. **Dupla**
¶ Secundo inter 2. et 3. Est proportio sesquialtera: quia maior nu-
merus continet minorem totū et eius alterā partē. Et dicitur a sesqui q̄
est totū / et altera. Dicitur em̄ ista proportio grece Hemiolia: ab hemi q̄
est dimidium et olon totum. **Sesquial-
tera.**
¶ Tertio inter 3. et 4. Est proportio sesquitercia / que p̄tinet totū et ter-
tiam partē totū. A sesqui q̄ est totū et tertia. Alio nomine a Platone
dicitur in Timoteo. Epitritus a epi: q̄ est supra / et tris q̄ est tres. **Sesq̄ter-
cia.**
¶ Quarto inter 8. et 3. est proportio dupla et duarū tertiarum: eo q̄
8. continet bis tres: et duas tertias: trium. **Plato
Epitritus
Duarum
tertiarum**
¶ Quinto inter 9. et 8. est proportio sesquioctaua: eo q̄ p̄tinet totū nu-
merum octauarū et eiusdem octauā partē scilicet vnitatē / Appellat
a Platone in Timoteo. Epogdus quasi sup octauus. **Sesq̄octa-
ua.**
¶ Sexto inter 9. et 27. est proportio tripla: eo q̄ 27. continet ter. 9.
¶ Secundū has autē proportionē / numerozū p̄dictorū debent iste
sumi proportionē musicales: ita q̄ illa proportio que in numeris Du-
pla dicitur / in vocibus musicalibus dicitur Diapason / Et que ibi dicitur
sesquialtera. Dicitur hic Diapente. Et que ibi Sesquitercia / hic Dia-
tessarion vocetur. Que vero ibi dupla et duarū tertiarū dicitur. Dicatur hic
proportio p̄posita ex Diapason et Diatessarion. Et que sesquioctaua
nominatur tonus. Que ibi tripla hic dicitur cōposita proportio ex Dia-
pason et Diapente. Sic fm̄ eos erunt in vniuerso sex.
¶ Notandū q̄ tria sunt proportionū genera simplicia. et duo cōpo-

De proportionibus.

sita. Tria simplicia sunt. Genus multiplex. Genus superparticulare: et genus superpartiens. Composita sunt: genus multiplex superparticulare: et genus multiplex superpartiens.

Genus multiplex

¶ In genere multiplici sunt dupla: tripla: quadrupla: quintupla: sexupla. et c. Et habent respectu suu semper ad unitatem. 2. ad. 1. 3. ad. 1. 4. ad. 1. ut infra.

Dupla et sunt. 2. ad. 1.

Tripla et sunt. 3. ad. 1.

**Proportionu
generu simpli
ciu in genere
multiplici.**

Quadrupla et sunt. 4. ad. 1.

Quintupla et sunt. 5. ad. 1.

Sextupla et sunt. 6. ad. 1.

Septupla et sunt. 7. ad. 1.

**Genus su
perparti
culare.**

¶ Item in genere superparticulari sunt: sesquialtera/ sesquitercia/ sesquiquarta/ sesquiquinta. et c. Et sunt quoniam maior numerus continet minorem totum/ et eius alteram partem: seu tertiam: seu quartam. vel quintam. et c. Et aliquam partem aliquotam: sicut. 3. ad. 2. 4. ad. 3. 5. ad. 4. ut infra

Sesquialtera et sunt. 3. ad. 2.

Sesquitercia et sunt. 4. ad. 3.

**Proportionu
generu simpli
ciu in genere
superparticu
lari.**

Sesquiquarta et sunt. 4. ad. 4.

Sesquiquinta et sunt. 5. ad. 4. signa

Sesquisepta et sunt. 7. ad. 6.

Sesquiseptima et sunt. 8. ad. 7.

Sesquiocitava et sunt. 9. ad. 8.

2
1
3
1
4
1
5
1
6
1
7
1
3
2
4
3
5
4
6
5
7
6
8
7
9
8

De proportionibus

¶ In genere suppartienti sunt. Supbipartiens: suptripartiens &c. et Gen^o sup sunt/qñ maior numer^o continet minorem totum: et eius aliquas duas partiens. seu tres vel quattuor partes &c. Et sunt. 5. ad. 3. 7. ad. 4. vt infra.

Proportionū generū simpli ciū in gñe sup partienti	Supbipartiens/2 sunt. 5. ad. 3.	5 3
	Suptripartiens: 2 sunt. 7. ad. 4. signa	7 4
	Supquadrupartiens/2 sunt. 9. ad. 5.	9 5

¶ Duo sunt genera composita: videlicet genus multiplex supparti culari. Et genus multiplex superpartiens.

¶ In gñe multiplici supparticulari sunt: dupla sesquialtera: tripla: sesquialtera &c. Et sunt qñ maior numerus continet minorem nume^o rū bis aut ter seu quater &c. 7 alterā partē: seu tertiā aut quartā

Generū pportionū cōpositorū in genere multiplici 7 suppar ticulari.	Dupla sesquialtera 2 sunt. 5. ad. 2.	5 2
	Dupla sesquitercia/2 sunt. 7. ad. 3.	7 3
	Tripla/sesquialtera/2 sunt. 7. ad. 2.	7 2
	Dupla/sesquitercia/2 sunt. 9. ad. 4	9 4

¶ In genere multiplici suppartienti sunt: dupla supbipartiens. Dupla suptripartiens &c. Et sunt cū maior numerus ptinet minorem bis aut ter/seu quater &c. Et sunt. 7. ad. 3. 11. ad. 4. &c.

Generū pportionū compositorū in ge nere suppartienti et multiplici.	Dupla superbipartiens: 2 sunt. 8. ad. 3.	8 3
	Dupla suptripartiens: 2 sunt. 11. ad. 4. signa	11 4
	Tripla supbipartiens: et sunt. 11. ad. 3.	11 3

¶ Notandū q nō vtimur omībus istis pportionibus in cantu nō stro moderno. Sed vtimur dupla: tripla: aliqñ quadrupla. seiqui altera hemiola: et nō hemola. Aliqñ sesquitercia: sed raro. Sesquiocta ua q̄ rarissime. Dupla sesquiquarta raro. Sed de ceteris nō facim^o mentionem: quia difficulter cantari possunt: q̄uis ab expertissimis aliquando cantant: et fm hoc q̄ reducunt.

De proportionibus:

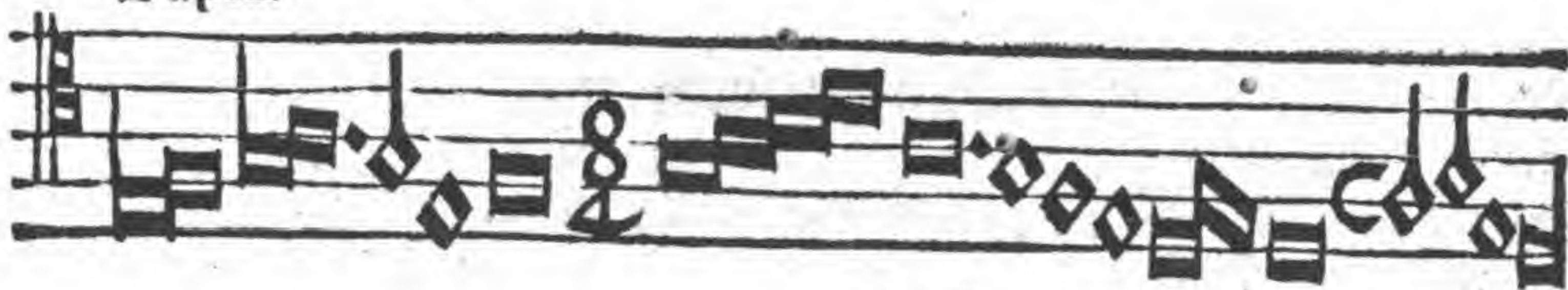
Quo pro: Nota quicunq; proportio ordinat in cantu non per medium: tunc utimur
portio. or prolationis mensura. Sed qui ordinat in cantu per medium: tunc capies
dinantur. mus mensuram cum tpe: alias difficulter cantari possunt.

Sesquial: ¶ In proportione sesquialtera hemiola alteratio non fit quia ternaria
tere non eue rio est ex parte numeri ipsius proportionis: tunc ex parte temporis aut
nit altera plationis non est/ideo non fit alteratio.

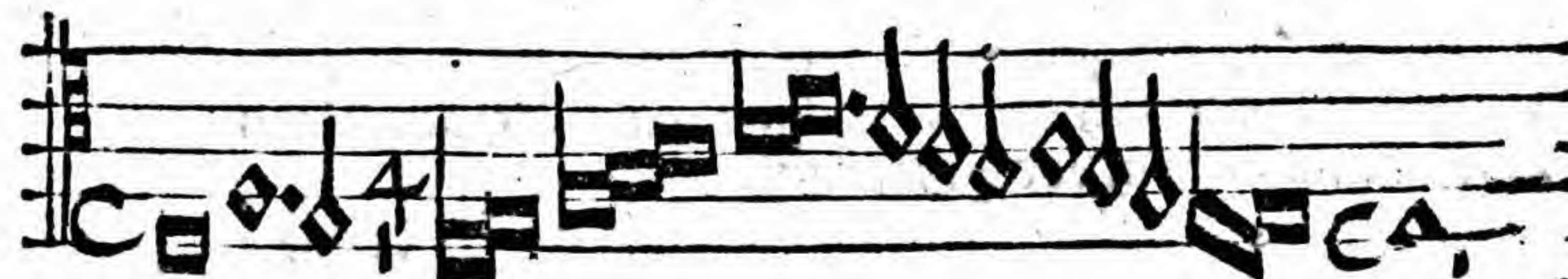
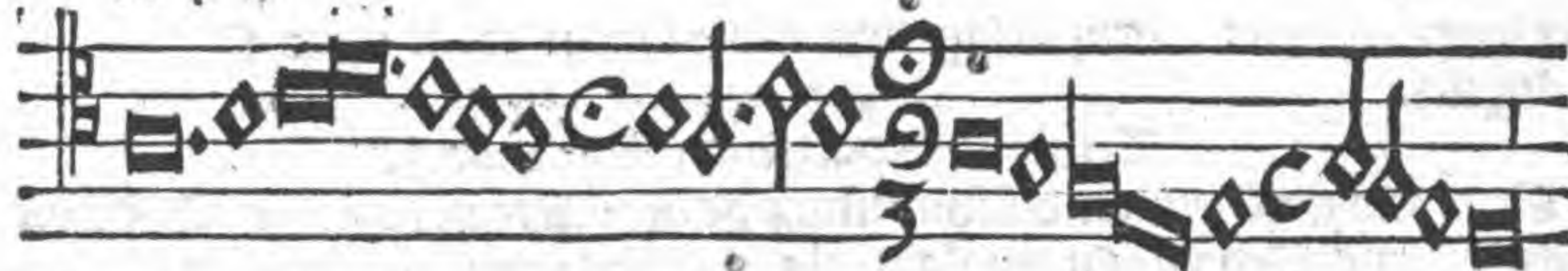
tio. ¶ Omnis proportio est de tpe et platione: quare cautius videndum est:
Alteratio ex qua vi alteratio seu imperfectio fieri habet: vel ex qua parte ipsius
ternario proportionis qui ipsa est ternaria: vel ex parte tpeis aut plationis qui
numero est binaria. Et ideo alteratio fieri habet in omni numero ternario.

Dupla.

Tripla.

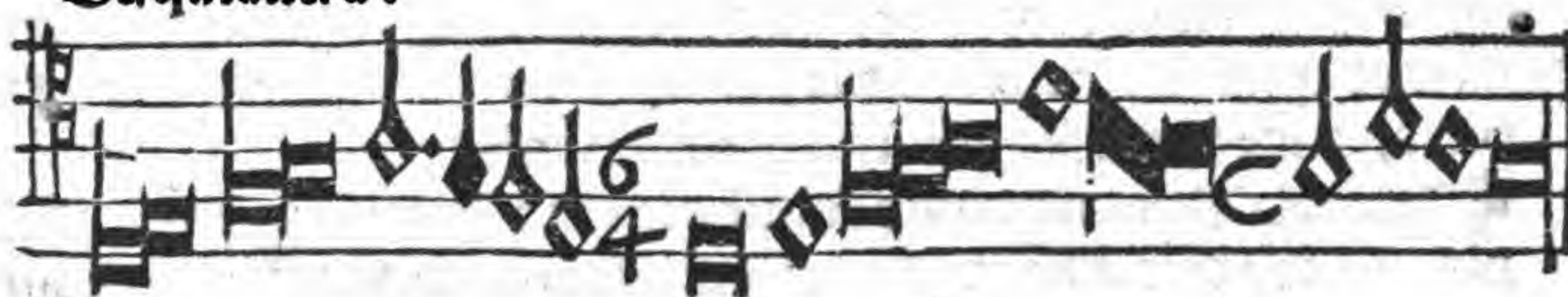
Quadrupla

De proportionibus.

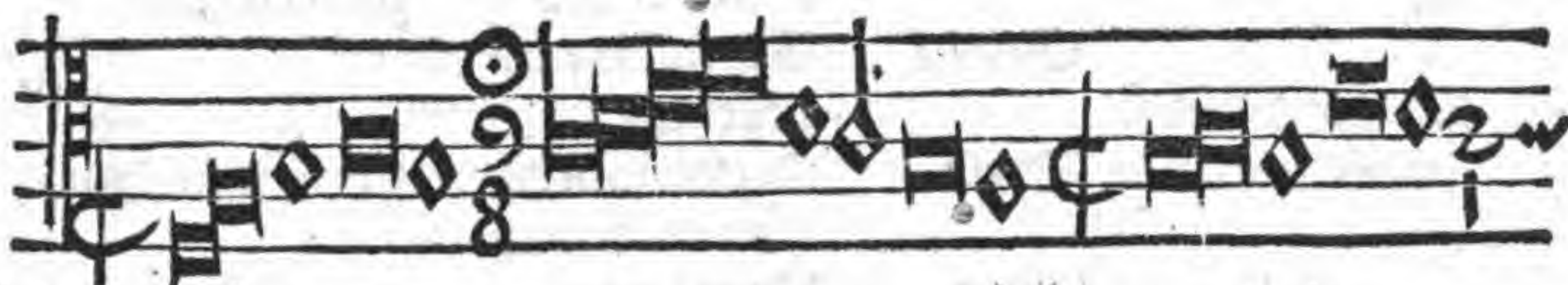
55

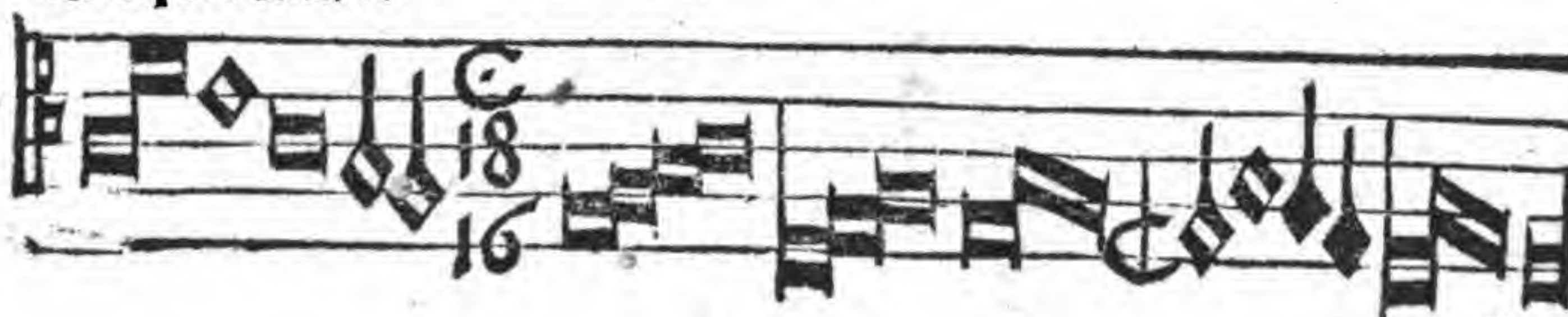
Sesquialtera.

Sesquitertia.

Sesquioctava.

¶ iii

De Consonantiarū ordinatione.

Consequēter hic induciť quomodo

Consonantie sunt ordinande tam in supremis notulis q̃ in medijs et infimis simul. Et quo pacto locande sunt pfecte cum imperfectis: et cum eorum compositis.

Consonā
tiarū nu
merus.

Quattuor sunt Consonantie ex quibus omnes cōsonantie cōponunt: et deriuant ad infinitum vsq: sicut numerus infinitus est. Et sunt due pfecte Unisonus videlicet ⁊ quinta. Alie due sunt imperfecte

scilicet tertia ⁊ sexta. Item istarū cōsonantiarū vna fortis est ⁊ pfecta: videlicet quinta: ⁊ alia debilis: etiā pfecta scilicet Unison⁹. Sicut imperfecta: vna est fortis: videlicet tertia. ⁊ alia debilis scilicet sexta.

faulxbor
dun.

Et ideo quarta excusari potest per fortiores psonantias predictas: perfectam ⁊ imperfectam: sicut in faulxbourdun.

¶ Item ab Unisone componunt octaua ⁊ quintadecima. idest. duplex octaua que omnes perfecte sunt: quia componunt ⁊ deriuant a pfecta: videlicet ab Unisone.

Quinta

¶ Item a quinta cōponunt duodecima et nonadecima que etiā pfecte sunt: quia a perfecta cōponunt: videlicet a quinta. et habent cōposite eandem virtutem cum quinta.

Tertia

¶ Item a tertia componunt decima et septimadecima: que imperfecte sunt. Nam ab imperfecta descendunt: videlicet a tertia: et habent composite similiter eandem virtutem cum tertia.

Sexta

¶ Item a sexta componunt tertiadecima et vigesima que imperfecte sunt: quia oriunt ab imperfecta scilicet a sexta: ⁊ habent pposite eandem virtutē cum sexta: ⁊ sic de omnibus compositis ad infinitū vsq.

		Octaua	
	Unisonus	Quintadecima	
		Duodecima	perfecte sunt.
	Quinta	Nonadecima	
Consonantiarū		Decima	
simplicium: alia	Tertia	Septimadecima	imperfecte sunt.
		Tertiadecima	
	Sexta	Vigesima	

De Consonantiarum ordinatione.

57

Consonantiarū fortes perfecti ut hic tertia similiter compositae
simplicium: alie imperfecti ut hic unisonus

Debiles imperfecta ut hic sexta similiter compositae

Unisonus

Quinta

Consonantiarū Octava

perfectarū: alia Duodecima

eiusdem nature Species

perfecte sunt perfecte

Quintadecima

Monadecima

Tertia

Sexta

Consonantiarū Decima

imperfecte

Species

imperfectarū: alia Tertiadecima

sunt

imperfecte

Septimadecima

Vigesima

¶ Pro quo notandum est / qd consonantie imperfecte sunt duplices / Duplex
alique habent semitonium plusq3 alie: sicut tertia perfecta. 7 sexta perfecta imperfecta
Tertia autē imperfecta: et sexta imperfecta semitonium minus habet. Et consonantie
habent locum determinatum / vbi 7 quomodo ordinari debent.

Dytonus

Tertia

Consonantiarū perfecte Hexadē maior ut hic Sexta perfecta.

imperfectarū: alie.

Semidytonus

Tertia

imperfecte Hexadē minor ut hic Sexta imperfecta

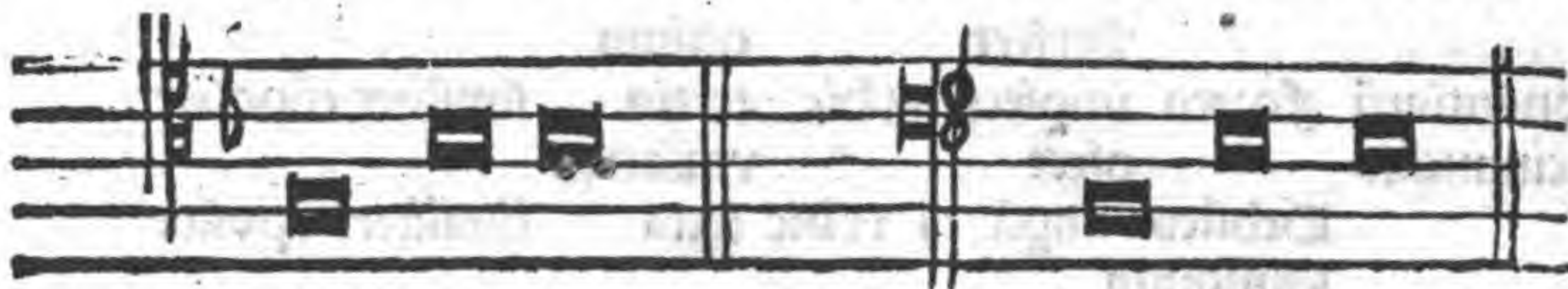
¶ Notandum qd plures consonantie perfecte invicē sequi nō possunt: vna conson. perfe
post alia. Et hoc de eisdē consonantijs / sicut plures Unisoni aut quinte se seq
te seu octave. 7c. seu de diversis possunt sicut post octavam quintam nō possunt
ordinari potest: seu post quintam Unisonus 7c.

¶ Item plures consonantie imperfecte invicem sequi possunt: vna post imperfecte
aliam de eisdē consonantijs: seu de diversis ad cantoris voluntatem: se sequi
sicut plures tertie: aut plures decime 7c. ascensu vel descensu: 7 hoc gra possunt
datim procedendo / non multum saltando.

¶ Nota qd fa contra mi in consonantijs perfectis ordinari non po Mi cōtra
test. quia deficiunt in semitonio: aut superabundant: sicut Diapason fa.
minor: aut Diapente minor.

Exemplum.

De Consonantiarum ordinatione.

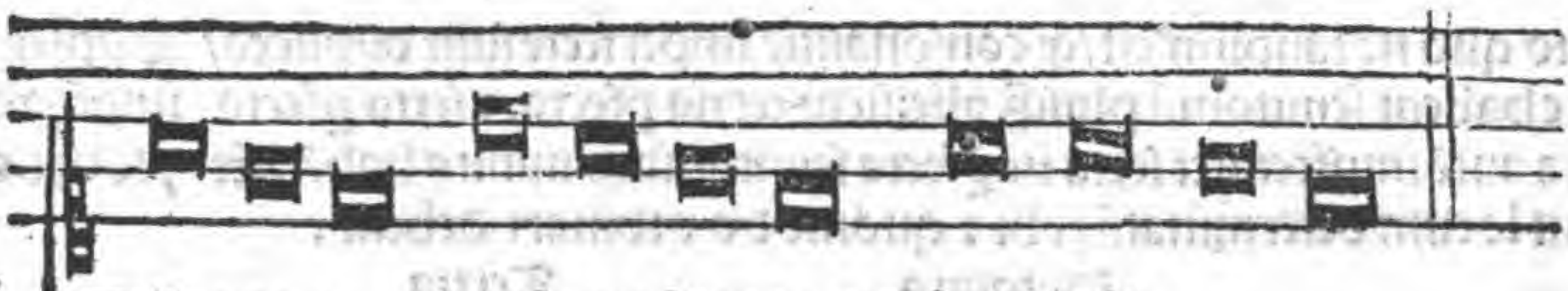
Tenor

Bassus

Cōtrapūcti ordo ¶ Si quis ordinare pretenderit cōtrapunctum extrema suauitate p veram artem quare vnus suauior est alio multis in gradibus et hoc p modum ordinandi: ideo sequi debemus modum et regulas scriptas sequentes.

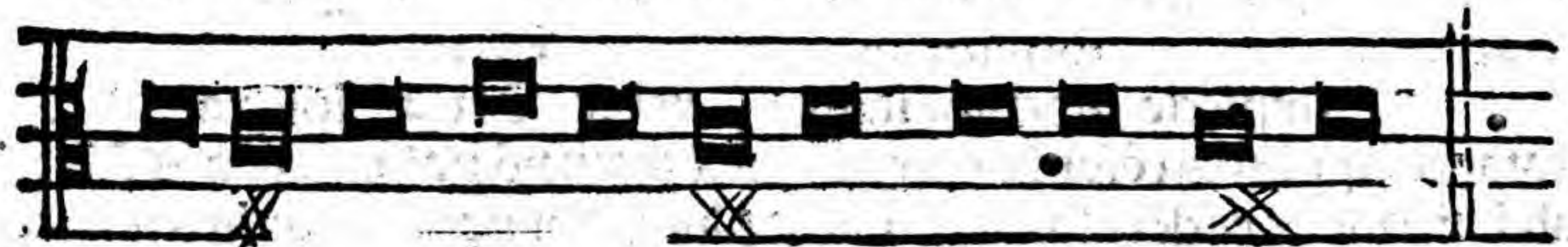
Ordo notarū tenoris. ¶ In supremis notulis tenoris ordinande sunt psonantie minores sicut tertie ⁊ Unisoni: ⁊ in medijs/quinte et sexte: ⁊ in inferiorib⁹ notulis tenoris ordināde sunt psonantie maiores: sicut decime: octave: aut duodecime: fm q placet ascen vel descen.

Exemplum de supremis notulis.

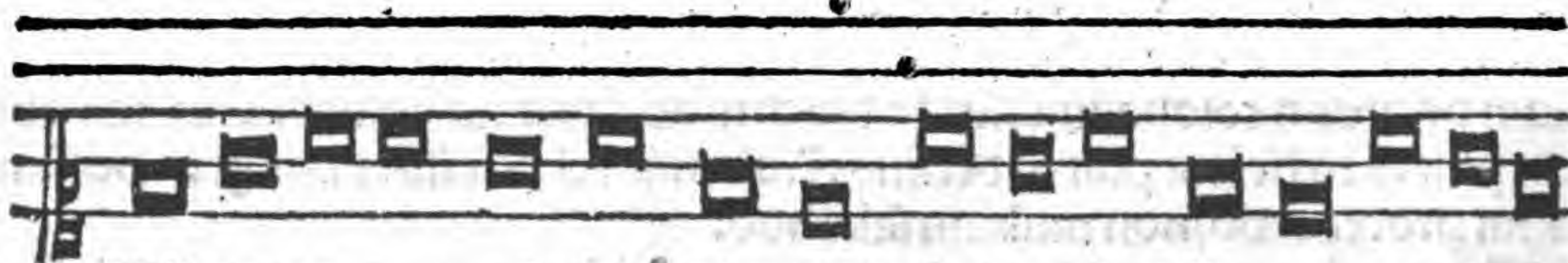

Discantus.

Exemplum de medijs notulis.

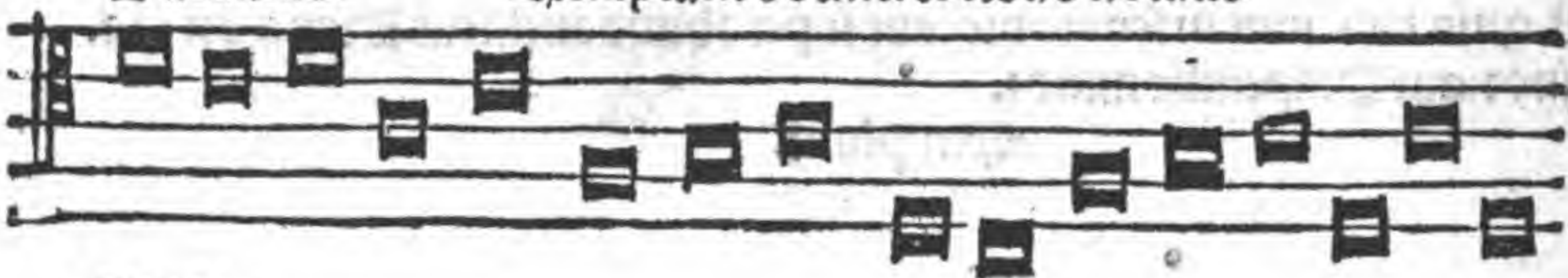

Tenor.

Discantus.

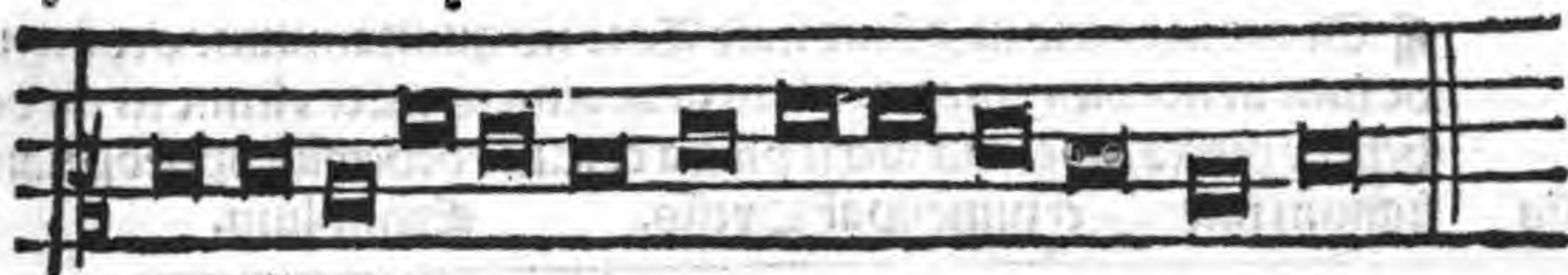
Exemplum de inferioribus notulis

Tenor.

De Consonantiarum ordinatione

59

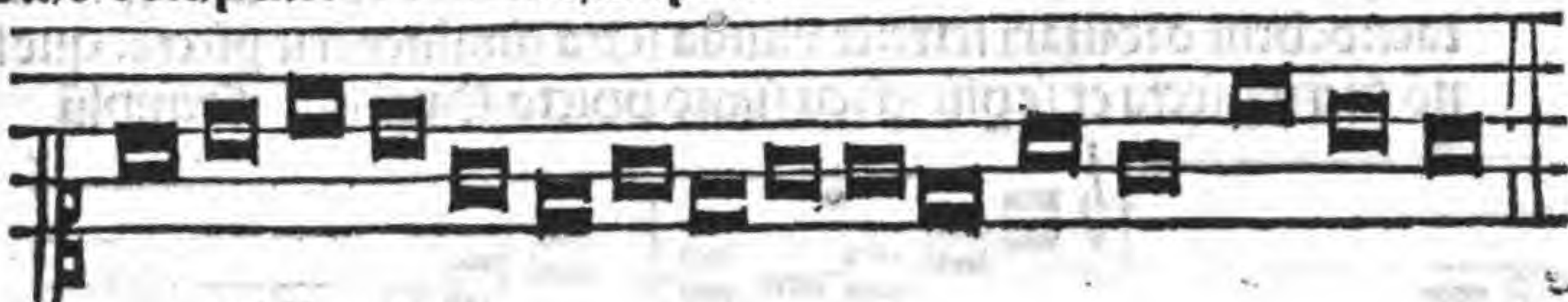

Discantus.

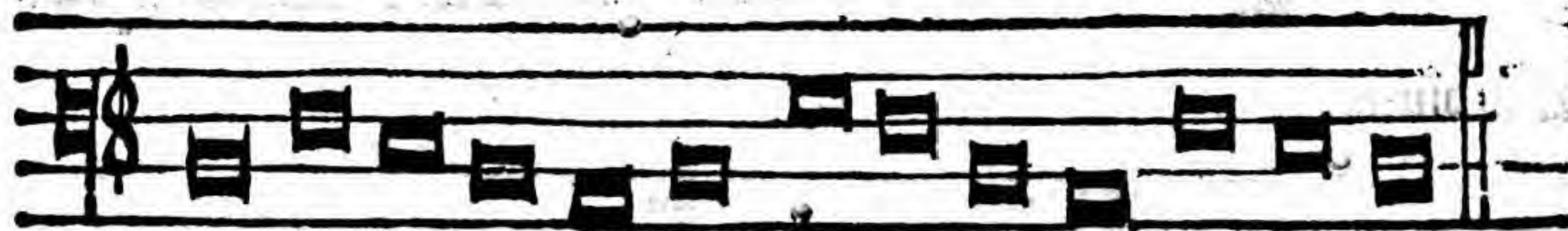

Tenor.

¶ Motandū / q̄ quicunq; tenor ascendit / tunc cōtrapunctus descen- Cū tenor
dere debet inq̄tū licite: ⁊ potest q̄n tenor descendit / sic p̄trapunctus ascendit.
ascendere debet inq̄tū licite potest. id est. q̄ p̄trapunctus gradatim
et plane p̄cedere ⁊ ordinari debet nō multum saltando: aliquñ tñ sal-
tare potest: vt omnia loca linearū ⁊ spaciōrū tam superius: q̄ infe-
rius occupent. Exemplum

Discantus.

Tenor.

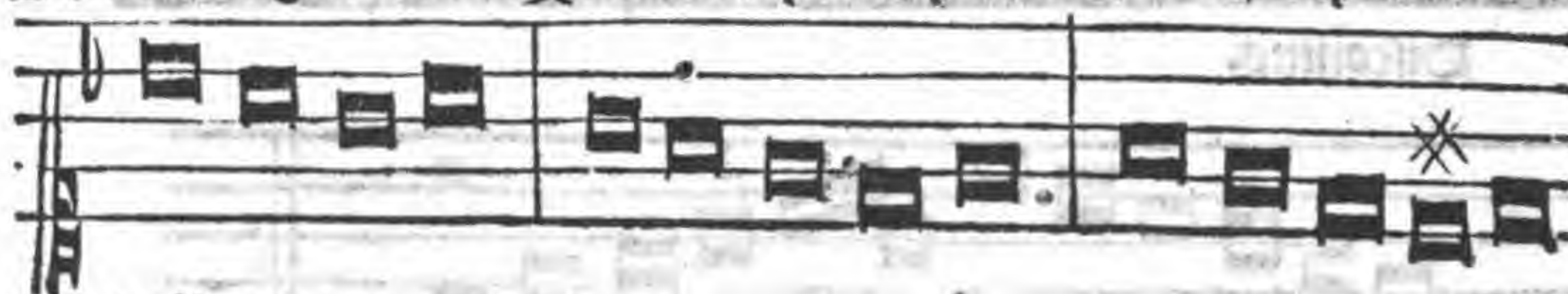
¶ Item in profunditate tenoris ordinanda est p̄sonantia p̄fecta vi- Regula.
delicet quinta et octaua seu duodecima ⁊c. Quādo gradatim tenor
descendit: hoc est nota post notā / nō saltando: neq; p̄ tertias: neq; p̄
quartam: nec p̄ aliq̄ seu minimam speciem.

¶ Motandus q̄ quicunq; Tenor gradatim descendit: tunc in pro-
funditate tenoris videlicet vltima nota in gradu descendēdo dicit̄
p̄funditas. Et in illa p̄funditate ordinari debet cōsonātia perfecta:
sicut dictum est.

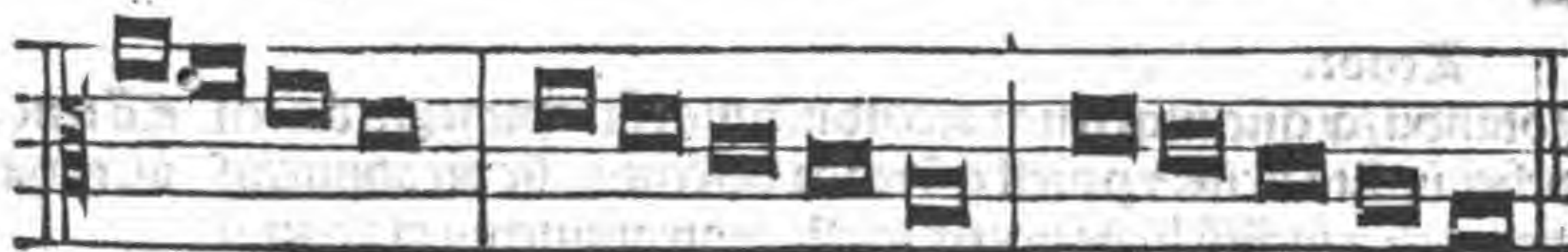
De Consonantiarum ordinatione.

¶ Si ordinaueris in profunditate Tenoris quintam: tunc ordinanda sunt in notulis antecedentibus gradatim tertie: et vltime tertia debet esse perfecta/que si nā fuerit perfecta ex se: tūc debet sibi appropriari signum tale et nuncupat̃ Dyesis. Exemplum.

Dyesis

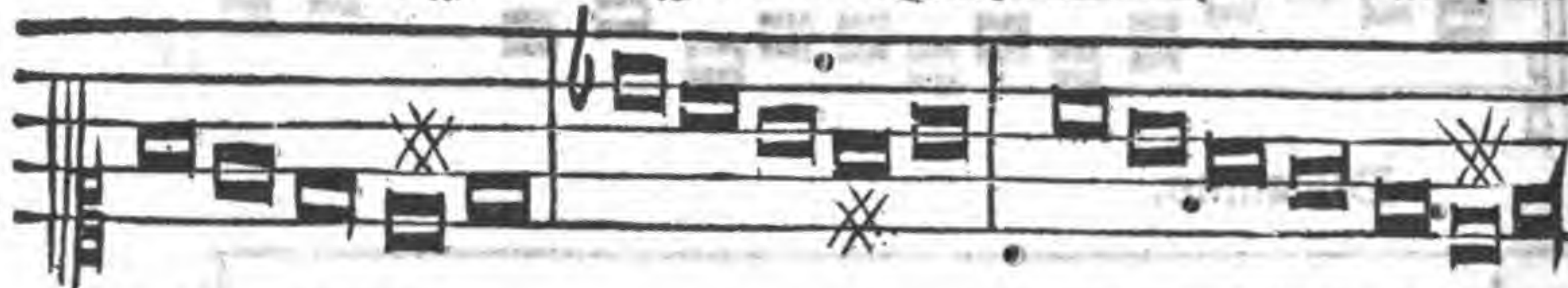

Discantus.

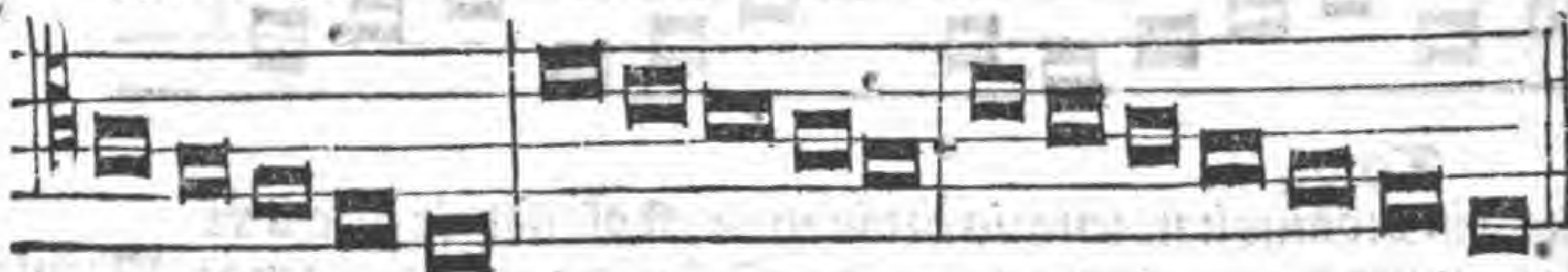

Tenor.

Regula ¶ Si ordinaueritis in profunditate Tenoris octauam/ tunc in notulis gradatim descendētibz ante octauā illā ordinatā in profunditate: debent ordinari sexte: et vltima sexta similiter erit perfecta. que si nō fuerit perfecta ex se perficiet̃: cū signo p̃dicto Dyesis. Exemplū

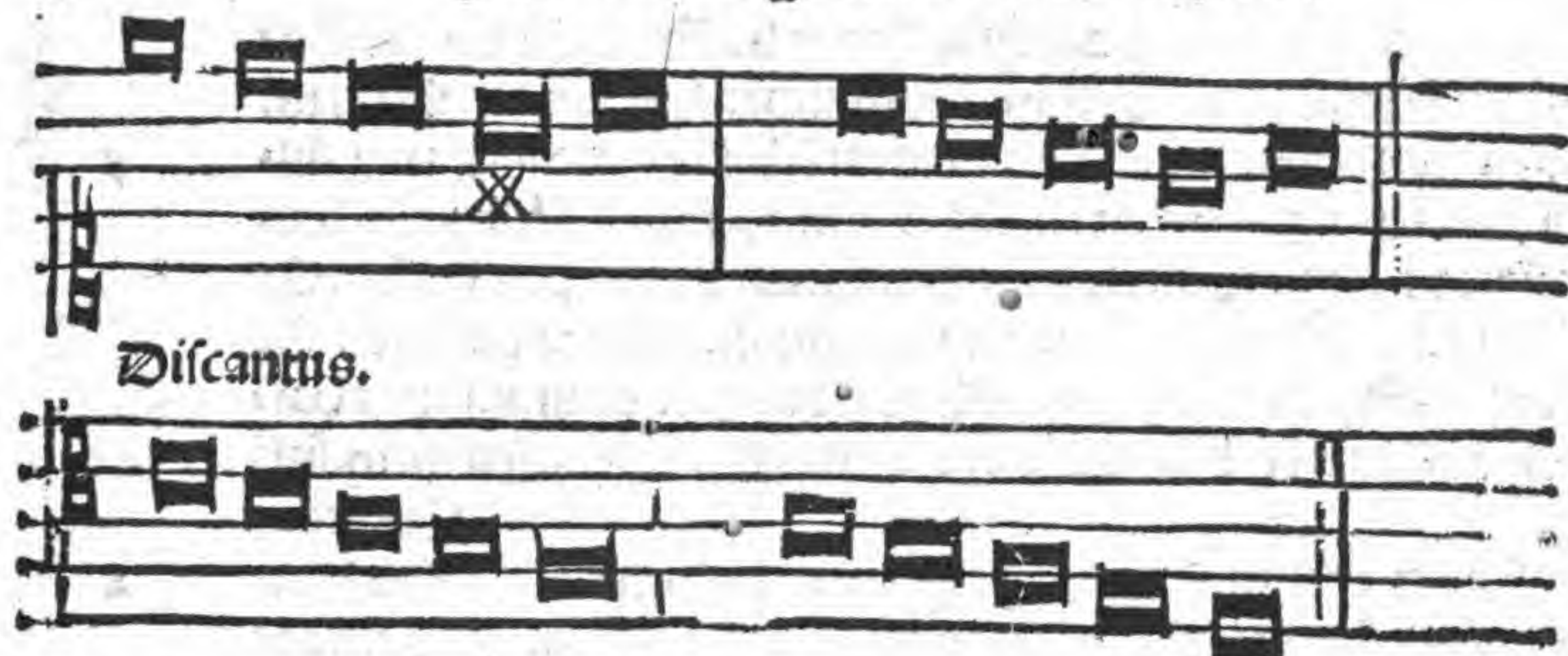
Discantus.

Tenor.

Regula ¶ Si ordinaueritis in profunditate tenoris duodecimā: sic in notulis gradatim descendētibz ordinande sunt decime: et vltima decima similiter debet esse perfecta/ sic de tertia idem est iudiciū. Exemplum.

Contrapuncti forma.

Discantus.

Tenor.

De formatione Contrapuncti tales dantur regule. Prima est.

¶ Si discantus ordinat in Unifono cum tenore: pratenor ordina
ri potest supra tenorem in. 3. aut in. 5. et Bassus sub tenore ordinari
potest in. 3. sic altus est in. 3. supra tenorem: aut in. 5. supra Bassum.

Discantus

¶ Si Bassus ordinatur sub tenore in. 5. altus ordinari potest in. 3.
supra bassum.

¶ Si Bassus ordinatur in. 6. supra tenorem: Altus ordinari debet
in. 3. supra bassum.

¶ Si Bassus ordinatur in. 8. sub tenore: Altus iungi ei potest in. 5.
supra bassum: aut in. 3. aut etiā in. 6. sed raro: vel etiam in. 10.

¶ Si Bassus ordinatur in. 10. sub tenore: Altus ordinari potest in
3. 5. 6. 8. supra bassum.

¶ Si Bassus ordinat in. 12. sub tenore. altus ordinari debet in. 3. 5.
8. 10. supra bassum.

¶ Secunda.

¶ Si discantus ordinat in. 3. supra tenore: tunc bassus ordinari po
test in. 3. sub tenore et altus vero ordinari potest in Unifono cū teno
re: aut in Unifono cum basso: aut cū discanto. Si bassus ordinat in
6. Altus sociari ei potest in. 3. supra bassum. Si bassus ordinat in. 8
sub tenore: altus est in. 3. 5. seu. 6. supra bassum. Si vo bassus ordinat
sub tenore in. 10. alt^o ordinand^o est in. 3. 5. 8. supra bassum. ¶ Tertia

3

¶ Si Discantus ordinat in. 3. supra tenore: sic bassus ordinari pōt

5

10

Compositionum Regule.

in. 6. sub tenore: et altus in. 3. aut in. 8. supra bassum. Si vero bassus ordinatur in. 8. sub tenore: altus est in. 3. 5. 10. supra bassum. **Quarta.**

¶ Si discantus ordinatur in. 6. supra tenorem/bassus ordinatur in. 3. sub tenore. Et altus in. 3. 6. supra bassum: aut in. 10. supra bassum. Si bassus ordinatur in. 5. sub tenore: altus est in. 3. aut in. 8. supra bassum. Si bassus est in. 8. sub tenore: altus est in. 3. aut in. 5. supra bassum. Si bassus ordinatur in. 10. sub tenore: Altus est in. 3. 5. seu in. 8. supra bassum. Si bassus est sub tenore in. 12. altus est in. 3. 5. 8. seu in. 10. supra bassum. **Quinta.**

¶ Si discantus ordinatur in. 8. supra tenorem. bassus est in. 3. sub tenore: et altus in. 5. supra bassum aut in. 8. Si bassus est in. 5. sub tenore altus est in. 3. supra bassum: aut in. 8. seu in. 10. supra bassum. Si bassus est in. 8. sub tenore: altus est in. 3. 5. 10. supra bassum. Si bassus ordinatur in. 10. sub tenore: altus est in. 3. 5. 8. supra bassum. **Sexta.**

¶ Si discantus ordinatur in. 10. supra tenorem: bassus ordinandus est in. 3. sub tenore: et Altus in. 5. 8. 10. supra bassum. **Septima.**

¶ Si discantus ordinatur in. 12. supra tenorem: bassus est in. 3. supra tenorem: et altus in. 3. supra bassum. Si bassus est in. 5. supra tenorem: altus est in. 3. sub basso: aut in. 4. 6. 8. supra bassum. **Ultima.**

¶ Item quando discantus et tenor ordinantur per b mol. semper ordinandus est b mol in contra tenore videlicet in h mi: alias deperderetis. 8. et. 5. in tenore: et in discantu duplicem octavam et duodecimam. Etiam nunquam ordinanda est. 5. in ffaut. quando b fa h mi dicitur mi: et similiter in h mi: quia est species falsa etc.

5

8

10

12

Mi contra
fa disso.

Tabula resonantiarū ⁊ cōsonantiarū cōpositarum: duarum. trium: quatuor:

[illegible]

Tabula Resonantiarum

¶ Ista Tabula demonstrat nobis omnes resonantias existentes super quolibet signum manus.

C	elami	6	imperfecta
	hmi	3	perfecta
	dsolre	5	perfecta
	gsolreut	8	perfecta
D	cfaut	3	imperfecta
	elami	5	perfecta
	ffaut	6	imperfecta
	Alamire	7	perfecta
E	dsolre	3	imperfecta
	ffaut	6	imperfecta
	gsolreut	5	perfecta falsa
	hquadrū mi	8	perfecta
F	elami	3	
	gsolreut	5	perfecta
	alamire	6	
	gsolreut	8	
G	ffaut	3	imperfecta
	alamire	5	perfecta
	bfa	6	imperfecta
	hmi	6	perfecta
A	dsolre	8	perfecta
	gsolreut	3	imperfecta
	hmi	5	perfecta
	bfa	5	perfecta
B	ciolfaut	6	imperfecta
	elami	8	perfecta
	alamire	3	imperfecta
	ciolfaut	5	
C	dasolre	6	perfecta
	ffaut	8	
	bfa	3	imperfecta
	hmi	3	
D	dasolre	5	perfecta
	elami	6	
	gsolreut	8	

Tabula Resonantiarum

f. 67.
67

A	rsolfaut	3	imperfecta
	elami	5	perfecta
	ffaut	6	imperfecta
	alamire	8	
B	dasolre	3	
	ffaut	5	perfecta
	gsolreut	6	
	bfa	8	
C	dasolre	3	
	ffaut	5	imperfecta
	gsolreut	6	
	hmi	8	
D	elami	3	
	gsolreut	5	perfecta
	alamire	6	
	csolfa	8	
E	ffaut	3	imperfecta
	alamire	5	perfecta
	bfa	6	imperfecta
	hmi	8	perfecta
F	dasol	3	perfecta
	gsolreut	5	imperfecta
	hmi	7	perfecta
	bfa	5	imperfecta falsa
G	csolfa	6	imperfecta
	ela	8	perfecta

Per Oratio.

Cicero

¶ Nec habui optimi Auditores admodum breuiuscula : que de
Cantu et Gregoriano / 2 figurato dicerem : de simplici q̃ contrapuncto :
adiecta figura continens omnes resonantias. Erit igit̃ vestrum
(prelibamenta mea nup̃ e Musarum choro recepta) assidua accom-
modare exercitationi. Ne absq̃ vlla studiorum vestrorū vsura cre-
scentes vestri transeant anni. Nihil enī laude dignum (dicente Cice-
rone in offi.) assequi quenq̃ posse arbitror : nisi id vsui assiduo tri-
buatur. Quare vos moneo : et hortor Inuigilare : atq̃ operam na-
uare : memores tum patrie fame : tum necessario / de vestro studio
magna expectatiōe / felici auspicio / etiā doctiores penates reuisuri.

Telos.

Weyssenburgerus tenui me grammate pressit
Nomine Ioannes cui labor iste placet
1578.

Ad Adulatores Distichon.

Diue bilaris leto / Cantorum pectore coetus
Qui modulis mēstos / letificas animos.

